Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дена • ЕРА, 9 ИЮЛЬ, 1981 ШУ. • № 82 (6372). • Мах 2 кеп.

ХЬУВКЪАМ ЧУБАХЬАШ Я РЕСПУБЛИКА

ХЬАЛХАРА ЦЕНТНЕРАШ

РЕПОРТАЖ

Кlи-марса лаьрххlа кийчо йир Сунженски района «Путь к коммунизму» лхача колхозе. Боахаме йолаш мел йола 20 комбайн ханнахьен дижен тоаль дlаоттайир. Царех ялх комбайн Шелковской района боахамашта новкъостал деш а хиина цlайоалаьй. Беррига кхоачам ханнахьа вlаштlехьбоккхар бахьан долаш гурахьа дийна ялатна хьем ца беш чуэца дlадоладе йиш а хилар.

Ялх ди хьалха доладир цу боахаме ялат чуэца. Хlанз чуэцаш латтар мукх ба, ипатовски методах чуэц укхава ялат. Кхоккъагlча мехотряде да дlадийна беррига ялат. 480 гектара тlара мукх хьекха касарех Iо а билла цунах хlанзло 350 гектара тlара бир аьрдаб. Беррига чуэца деза ялат 1000 гектарал совгlа да, царех 422 гектар мукх. Из хьокхаш касарех Iобуллаш йиъ комбайн я, юхейиса 10 мукх оардаш йоахк. Ялат чуэцача кхай тlа ба колхоза партийни организаце секретарь Ибрагимов Джалили колхоза председатель Бузов Александри.

— Ялат чуэцара дош дувцаш хиинача механизаторий собране беррига ялат 8—10 балха дийнахьа чудерзадаьданкха дош делар кlи-марс чаккбоаккхача дакъа лоацаш хургболчар, — йоах Д. Ибрагимова. — Хlаьта лаьрхlер кхоачашдар дукха низ дlакхоачар а дергда оаха.

Гон тlа кхаьчача «Колос» цхьан комбайна дlатlадахар тхо. Из лелаеш ба мари сесаги Шевцовгlар Николайи Ольган.

— Ткъа-ялх ди да тхо мукх чуэцаш дола, — йоах Николаис, — хьуанкъом во бац. Юкъера лаьрхlача хlара гектаро тхока лу 26—28 центнер.

Къамаьл дувцаш латташ хьегучайол массехк цlе седкъа а боалаш йоагlа кхы а цхьа комбайн. Шевцовгlарца лхь лелаеш ба цу тlа болх беш бола комсомольцаш Пономарев Владимири Гриценко Михаили. 2500 центнер совгlа ялат аьрдаьд цар шийне. Хlаьта а хьалхле Шевцовгlарга 'я. Цар кхы а дукхагlа аьрдаьд ялат.

Хьокхаш касарех ялат Iодуллаш болх бечарка юкъе хьалхи Мамилов Мухарбики цун вol Руслани ва. Нормагlа 10 гектара тlара хьакха дезача хlара дийнахьа 13—15 гектара тlара ялат Iодул цар шийне касарех. Царел дукха тlехьабусаш бац комбайнераш: Аксютичев Илья, Ткачев Борис, Шереметьев Сергей. Дика къахьегаш хьабоагlа ялат керттерча хьатте дlакхухьаш бола шоферий Безребров Виктор, Назаров Александр, Омаров Абдул - Хьамид, Матвеев Александр, Газдиев Аббас, дукха кхыбараш. Ерригa 14 автомашин я укхава болх беш. Хьалхара моттиг лелаю Безреброва Виктора. 129 тоннал совгlа ялат дlадихьад цо хьатта. Цунна тlехьа ца бусаш къахьегаш ба цунца социалистически яхь лелаеш бола шофераш Омаров Абдул-Хьамид, Назаров Александр. Бlаь тонн совгlа мукх дlабихьаб царех хlаране.

— Укх шера тха боахама кулгалхоша дика вlаштlехьдаьхад ялат чуэцаш болча наьха эша хьалаш, — дувц комбайнера Мамилов Мухарбика. — Хlара дийнахьа кхозза хlама дуйит тхога. Кхача ала хlама доацаш дика кийчбу.

Колхоза партийни профсоюзни организацеша, кулгалхошца дага а баьнна оттадьча социалистически яхьа хьалаш тlа аьнна: хlара дийъ дк массаза доал балха итогаш йойла. Социалистически яхьа итогех хьалхара кхо моттиг яьккхача комбайнераштa, шофераштa ахчах премеш лойла. Яхье хьалхара моттиг яьккхар лоархlалва нормалла совгlа пхиъ гектара тlара ялат хьекха комбайнер.

Ипатовски методах вlашагlъеллача комплекса массехк звено юкъейоагlа. Масала, социалистически яхье итогаш а еш толащагlа бола нах морально а материально а белгалбаха декхарийла йолча звенона Захарченко Екатеринас кулгалду, ваьха культурно - бытовой хьашташ кхоачашдеш Зиборова Нина керте латтар я, хlаьта кхача Гриценко Раиса кулгалдечо кийчбу, медицински болхлой хьалага хьожаш Сагайдачный Юре яр я, н. дl.

Комбайна, е трактора, е автомашина сатгал ехача сиха новкъостал де кийча я Сивчакова Николая кулгалдеш йола техобслуживани еш йола звено: наладчик Литвиненко Николай, сварщик Гунин Анатолий, заправщик Гормосинов Алексей юкъевоагlа цунна.

Дика вlаштlехьдаьккхад укхава социалистически яхь дlаяхьара гlуланх. Со центральни усадьбе хlиначa хана бlаргаяйра сона «молния» яха листок. Из хетаьа яр лакхе бийцача яхье хьалхалаттача комбайнерий, шоферий сийна. Варкал оал оаха хьалхле лелаераштa аьнна дар «молния» тlа. Цар сийна аьйь яр къахьегама Сийлен цlе байракх а.

Кхай тlара дlакхухьа ялат лоралеш массехк пост я. Укхаза ба пенсионераш Пожидко Иван, Гожуленко Николай юрта Совета председатела Д. Мейриева кулгалдеш йола депутатски постий.

Йоацаш яр кхай тlа душ. Из къамаьл дукха дийцар депутаташа правленега. Хlанз йоалаш я цига душ, латташ я комбайнерашта бийса яккха йиш йолаш палаткаш. Шоаех еча йоакхонга хьежа дикагlча агротехнически хана беррига ялат чуэца гlерташ къахьегаш ба механизатораш.

А. САГОВ.

Дийнахьа а бус а

Ипатовский методах ялат-чуэцара бlарча комплекс вlашагlъелла тlатеlа ка боача ялата хьувкъам чуберзабеш ба Гудермесски района «Дружба» совхоза кхаш леладераш, механизатораш. Iуйрийна сецца дlаболалой боад къовлабелча мара кхай тlара дlаболхац ялат чуэцаш боахкараш, хlаьта кхаш чах мукъадоахаш, шоллагlа юкъ культураш дlаера лаьтта оахаш болчар тракторий лампаш а лотайий бийса юкъе аххалпа къахьег, йоачан йоадача хана.

Хlаьо шоллагlча отделене чуэцаш да ялат. Из укхаза 425 гектара тlа да. Цунах, кхы де хlама доацаш, 266 гектара тlара дар хьакхара ардари цхьана долаш чудейад. Йоачаво лаьтта дужадаь из хьакхари ардари къаьстта долаш чуэца йиш йолаш а дацар.

Диса ялат хьекха касарех Iо а дилла хlанз оардаш да. Шалински района «Автуринский» совхозера новкъостал де еча кхоъ а йолаш — ворхl комбайн я из болх беш, хlаьта ялат хьокхаш — цаl. Цу тlа къахьегаш ва къона механизатор Гучигов Мухьади. Дlа дlадахийтац цо балха норма юкъера лаьрхlача 160—170 процент кхоачаш ца еш.

Касарех уала ялат оардаш болчарна юкъе яьржача яхье хьалха Аблулаев Ахьмад ва. Цун комбайна тlа ягlа хlанз яхье котало яккхарах лу цlе вымпел. Ший новкъостаца Саранчук Дмитреца цхьана хlанале 2150 центнер ялат аьрдад цо. Яхье шоллагlча моттиге воагlача Мажиев Мохьмада аьрда ялат 110 центнер кlезигагlа да Абдулаев Ахьмада аьрдачул. Цхьабакъда, кlезигагlа дале а планагlа арда дезаш хиначул 40 процент дукхагlа да. Новкъостал де баьхкача комбайнерашта юкъе тоттара дика болх бу Исаев Бексолтас. Шийа мара дац цо болх бу. Цу юкъа 68 центнер аьрдад. Из да планагlа доагlачул 28 центнер дукхагlа.

Кхаш лeладерий дог гlоздоаккхаш ба хьувкъам а. Мукх хlара гектара тlара 22 центнер боал, план 19 йолаш, хlаьта кlа планал совгlа кхоъ йолаш — 26 центнер чуэц.

Укх шера планагlа 350 тонн ялат дlадала дезаш ба пачхьалкхенна совхоза къахьегамхой. Цхьабакъда, КПСС XXVI съезд хиина къаьстта белгалдаьшача укх шера из Даьхена 600 тонн дlадала дош деннад цар.

М. ХАМАТХАНОВ.

СУРТА ТlА: «Дружба» совхозе ялат чуэцаш къаьстта дика болх беш бола комбайнераш (аьрдехьара аьттехьа) «Автуринский» совхозера Б. Исаеви «Дружба» совхозера М. Гучигови.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

ЯЛАТ ЧУЭЦАР

Лоацчача ханен ца доьттаща ялат чуэца гlерташ къахьегаш ба хlанз Нохч-Гlалгlайчен юрта боахама болхлой. Республике массарел хьалха ялат чуийца даьнхар Шелковской района къахьегамхоша. 58 процент хьувкъам чуберзабаьб Грозненски, Наурски районашка.

51 эзар гектара тlара араш оарда а оардаш, республике гlолла ка бола ялата ялатабобовк культураши хьекхай хlанале 75 эзар гектара тlара, е республике дlа мел йийначарех 43 процент.

Хlара гектара тlара юкъера лаьрхlача 25 центнер ялат чуэц Ачхой - Мартановски, Гудермесски, Сунженски, Урус - Мартановски, Шелковской районий боахамаша. Цунца цхьана, кхоачамболлаш сиха чакхдахац хьувкъам чуэцара балхаш Ачхой - Мартановски, Малгобенски, Сунженски, Урус-Мартановски, Шалински районашка. Техниках боагlа пайда эцац цига.

Ялхлагlа июль хьатlакхоачаш Шалински районе 1025 гектара тlара мара чуийцадацар ялат, е беррига чудерзаде дезачох 12 процент. Малгобенски районе 22 процент мара кхоачашъяьц ялат чуэцара план, хlаьта Ачхой - Мартановски — 23, Сунженски — 27 процент.

Толашагlа болча механизаторий опыте хьахьокхачох, ялат чуэцара балхаш дикка сихде йиш йолаш торонаш я республике. Царех бизза пайда эца беза.

ДЕКХАРЕХ ЛОАРХlАБУ

Гlишлонхоша эша материалаш дукхагlа ара а хецаш, цар хьаштеш дизза кхоачашдара тlагlертта къовсам лоаттабеча Грозненски аьшкабетона конструкцей завода болхлоша толаме кхоачашду укх шера шоаш тlаийца декхараш. Ах шера планагlа лаьрхlачул совгlа цар арахийцай 23 эзар сом мах бола валони продукци, хlаьта лаьрхlел совгlа маьхалк яьккхай тхьо жар гаргга сома маьха тайп-тайпара продукци. Шоай производственни хьокхамаш тlа-тlа тоадеш къахьегаш ба уж шоллагlча ах шера я.

Социалистически яхье хьалха а латташ, башха-дика къахьегама толамаш доахаш хиларца белгалъяьнна я Сапронова Нина Ивановнас кулгалдеча шоллагlча маркхала бетонни узла, Знайченко Алексей Павловичи Хакимов Зелимхан Магомедовичи керте латтача № 1 йолча аьшкабетона изделей цехеи хьу чакхйоахача цехеи коллективаш. Цар эггара хьалха кхоачашйир ах шера план.

В. КОСТОЕВ.

ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА

КПСС XXVI съезда цlерагlча Гудермесски кирпичаш еча завода коллектива хана хьалха 18 июне кхоачашъяьй кирпичаш арахецарен из маьхалъяккхарен ах шера план.

Планал совгlа таханарча денга арахийца кирпичаш 23 эзар я. Из толам баккха торо хиннай массайолча сменашa, болхлоша шоайле айхха бувзам болаш къахьегарах.

Дикача хьокхамашца заводе белгалъяьнныарех я мастерий Б. Гануева — 100.3 процент, В. Куриленко — 101.2 процент план кхоачашъяь сменаш.

Шоай хьинар шоалхадоахаш къахьегаш ба производстве хьалхалаттараш: съемщица Худаева Мести, обжигальщик Матвиенко Валентина, садчица Мусханова Маруси, слесарь Исаева Расту, кхыбараш.

А. ДОБРИЕВА,
«Чеченоингушстройматериалы» производственни объединене къахьегамен алапени отдела йоккхагlйола инженер.

ДОАКЪАР IАЛАШДАР

Доакъара база кхы тlа а чlоагlъеш хьабоагlа республика кхаш леладераш, механизатораш. Ялхлагlа июль хьатlакхоачаш задане план 28 процент кхоачашъеш — 54 эзар тонн йол, план 85 процент кхоачашъеш — 82 эзар тонн сенаж, задане план 45 процент кхоачашъеш 14 эзар тонн баьца витаминни хьоар lалашдаьй республике.

Йол махулла дукхагlа lалашъяр дукха яьржача яхье хьалха lаурски района къахьегамхой боагlа. Цар хlанзале кийчъяьй из 17 эзар тонн е шерах планагlа йоагlачо 50 процент. Во хьокхамаш дац Малгобенски, Гудермесски, Урус - Мартановски районий боахамий а. Масала малгобенцашв, наурхел дукха тlехьа а ца бусаш, 47 процент кхоачашъяьй йол lалашъяра шера план, хlаьта гудермесцашен урус - мартановцашен — 36 процент.

Тlехьадус из тайпа мах бола доакъар кийчдара шера план 11 процент мара кхоачашъяьйовца Сунженски, 18 процент мара кхоачашъяьйовца Ачхой-Мартановски, 21 процент — Назрановски районий боахамаш.

Сенаж йоалара шера планаш кхоачашдаьь яьхай Грозненски, Гудермесски, Ножай-Юртовски, Шелковской районаша. Тlехьаюс Надтеречни, Сунженски, Ачхой-Мартановски районаш. Масала надтеречцаша — 51, сунженцаша — 34, Ачхой-Мартановски района боахамаша 56 процент мара кхоачашъяьяц сенаж кийчъяра шера план.

Шера план 62 процент кхоачаш а еш, ворхl эзар тонн совгlа баьца витаминни хьоар даьккхад Шелковской района къахьегамхоша. Цунца цхьана Гудермесски районо — 7 процент, Надтеречни — 14, Шалинский — 13, Сунженски 23 процент мара кхоачашъяьяц.

Доакъар lалашдара балхаш сихде декхарийла ба колхозийи совхозийи механизатораш, специалисташ, кулгалхой.

Дог-уйла цаl йолаш

Тlехьарча урхенах а аьнна ялат тlадолча доккхача кхайна юхе сецар тха машин. Iуйрийна итт сахьат даьнна ха я. Тхона юхе гlолла тlех а ювлаш хьатта дlаух ялатагlа етта машинаш. Цигтача сона дагадехар болх дlаболабалалехьа комбайнерашцен совхоза кулгалхоштен юкъе хиина къамаьл.

— Сона хеташ машинаш дукхагlа хила еза, — аьлар цхьан комбайнеро.

— Хилча дикагlа дlа-м гlоргдар вай гlулакх, — тlатехар шоллагlчо.

— Оаша яхар нийса де, — жоп делар керттерча агронома Элетбиев Шамсуде. — Тахан вайна новкъостал де районерча «Сельхозхимера» шофераш боагlаргба.

— Уж къахьегара тlера болаш вах ба, — тlатехар цига хиначa парткома секретара Эльмурзаев Iарбе. — Шоана а ма бовз уж, соахка ялат туэцаш вайна новкъостал деш хиина Тунаев Iарбе, Халадов Адам, Магомадов Исмаил, Истамулов Зияш.

— Уж бале-м тхо теттара раьза да. Тешеме нах ба уж. Хlаьта соахка санна оасарле цар болх бой 10 балха дийнахьа ялат чуэцаргда аьнна оахош денна дош кхоачашде низ дlакхоачаргхиларах теш тхо, — жоп делар комбайнераша.

Комбайнераша шоаех бенна тешам боабац новкъостала а баьхна хlанз совхоза кхаш- на къахьегача лакхе цlераш яьхача шофераша. Дикагlа мара воагlа къахьегац совхоза водителаша Халадов Iийсас а, Джабраилов Хьамида а, Деаниев Iусмана а. Балха нормаш тlехкхоачаш ца еш цхьаккха вац царна юкъе.

Хlара минута хе лоархlаме йолаш къахьегаш боахкаш хиннача комбайнерашца къамаьл де карагlдалалзар тха цу дийнахьа. Цар балхах дийцар тхоза Элетбиев Шамсудинен Эльмурзаев Iарбен.

Шоай декхарех дика лоархlабеш къахьегаш хьабоагlа укх шера механизатораш: коммунист Эдильханов Рамзан, Эльбазуров Ахмедхан, Лечиев Хаваж. Лакха оасарле йолаш къахьегара болам дlаболабаьча цар хlанзале 800 гектара тlара мукх хьекха касарех Iобиллаб. Боарамагlа бокълуш а арда болабир из гlаьххьа балха опыт йолча комбайнерашa Алиханов Iар Iадракьманен Асланен, Янурсанов Салмана, Гараев Мерлус, Урузбиев Альмада. Балха нормаш юкъера лаьрхlача 160—180 процент кхоачашъю царех хlаране. Хlаьта хlанзале цар аьрдаб дукха хlама ца эшаш ялх бlаь гектара тlара мукх.

Тайжа йолх кхай тlа гlоила комбайнаш. Беррига хьувкъам лоацдача хана юхе хlама ца юташ цlенен чуэца дог-уйла йолаш къахьегаш ва уж лелаеш болчарех хlаравар.

А. ХАЖМУРАДОВ,
Надтеречни района «Путь к коммунизму» яхача газета корреспондент.

ГОРОД ГРОЗНЕРЧА ЛЕНИНСКИ РАЙОННИ ХАЛКЪА СУДА, ШЕЛКОВСКИ, НАЗРАНОВСКИ РАЙОННИ А ГУДЕРМЕССКИ ГОРОДСКОЙ А ХАЛКЪА СУДИИ ХАЛКЪА СУДАХОЙ ХАРЖАРА ДИ БЕЛГАЛДАРАХ ДОЛА

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

«РСФСР районни (городской) халкъа судаш харжара хьакъехьарча положене» 68, 69 статьяшка хьежжа Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

№ 5 йолча хоржамий округе гlолла город Грозневрча Ленински районни халкъа суда, № 2 йолча хоржамий округе гlолла Шелковской районни халкъа суда, № 2 йолча хоржамий округе гlолла Назрановски районни халкъа суда, № 3 йолча хоржамий округе гlолла Гудермесски городской халкъа суда судахой хоржара оттаде вlиндийнахьа, 1981 шера 26 июле.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный,
1981 шу, 3 июль.

РСФСР Лакхехьарча Совета сессе

МОСКВА. (ТАСС). 7 июле Йоккхача Кремлевски дворепе ший болх дlаболабир иттаэлагlа хержача РСФСР Лакхехьарча Совета кхоагlча сессе.

Дlаьхдаь тlоараш а детташ депутаташен хьаьшашен тlаийцар новкъостий **Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Я. Пельше, Г. В. Романов, М. А. Суслов, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, М. В. Зимянин, К. В. Русаков.**

Сессе ден повестка тlа — КПСС XXVI съезда решенешкара хьадоагlача РСФСР халкъа депутатий Советий декхарех, «РСФСР судоустройствах», «РСФСР районни, (городской) халкъа судаш харжарах», «РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чlоагlдарах дола дешаш.

КПСС XXVI съезда решенешкара хьадоагlача РСФСР халкъа депутатий Советий декхарех доклад йир КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, РСФСР Министрий Совета председателa депутата **М. С. Соломенцевa.**

Докладчико белгалдир, парте XXVI съезде белгалдаь махиллара СССР Конституци, союзни автономни республикай конституцеш тlайийцачул тlехьагlа халкъа депутатий Советий балха тlа керда хан-юкъ йолаелар. Цул керттера белгало я наьха дукхача тайпара хьаштаца кхоачашдара тlехьа бaь лаьрхlа болх, экономически социальни дегlадахкара дешаш комплексно къестадара хьисап, моттигерча Советий полномочеш шерьяр, общественна доал дара гlулакхашта нах шерагlа юкъеозар. Наьха къахьегамцен бытацен, кхуш йоагlа тlехье хьалхенаьна дувзадеш, кьыдола лоархlаме дешаш къоастаде деарргдолаш да. Советий а наха чубаха цlенош хьалдеча шерра бокъонаш. Царех бизза пайда эца беза.

Советий декхар — социальни проблемаш къоастаеча лард йолча материальни производствана хаддаза теркам тlаоттабар. Советски органаша ч1оаргагlа хьожаш леладе деза юрта боахам дегlабоалабара дешаш, колхозаштен совхозаштен мамотта гlо де деза кадраш кийчъечен дlачlоагlъечен, юрташка бахача наьха къахьегамен бытен хьалаш тоадеча. Советий балха тlара лоархlаме дакъа да юрт социально дегlайоалаяр — чубаха цlенош, берий учрежденеш, унахцlено лоралра объекташ хьалъяр, наькъаш дахкар, коммунальни службе дегlайоалаяр.

Советаша чlоагlагlа къовсам лоаттабе безаргба болхам тесса лелабарца, хlамай кхоам хьурмати дара тlехьа.

Оратора иштта дийцар халкъа депутатий Советий, къаьстта аьлча, городской юрткйи Советий болх дlахо эргабоахаш тоабара дешаш.

Советий беррига болх, йоахар доклада тlа, дукхача наха дlабовзийташ, къахьегача нахаца айхха бувзам болаш бе беза. Российски Федераце миллионаш 130 эзарц халкъа депутат — из lалаьмате бокхa общественни низ. Оратора тешам белар халкъа депутатий Советаша, цар дукхамиллионни активо шоай балха тlа КПСС XXVI съезда решенешца тlера ца йоалаш хьалхле лелаергхилара.

Цул тlехьагlа депутаташ доклад юцца болабелар.

• • •

Хlанзарча хенара эггара лоархlамегlа, эггара керттера декхар, белгалдора ораторашa, — планета тlа машар лоаттабар, ядерни тlом хилара кхерам дlабаккхар. Коммунистически парте, вай пачхьалкхено, советски наха беррига а ду адамле машара сиглен кlал яха а къахьега а йиш йолаш хилийта ра.

Сага хlара декхарча хьаштий йоакхо яра тlеберзабаь ба Советий беррига болх. Ораторaша хьадда масалаш а кхуалаш хьахьекхар, шерача полномочеех пайда а эцаш, халкъа депутатий Советаш шоай доал долча моттигашка бокъонца гlулакх вlаштlехьдоахараш а хиина дlаоттанга. Депутаташ дукхагlа уйла тlаахийта баьнаб шоай регионаш комплексагlа социально - экономически дегlаахара, балха эффективности дикалк айяра. Маьхе опыт lоаьй Москве, Ленинграде, Российски Федераце кхьча городашкен районашкен. Къаьстта аьлча, дlайоаржайча бакъахьа йолаш я Новосибирски областерча Искитима, Коми АССР-ча Ухта яхача городий Советий опыт. Цигарча исполкомаши хьакъалца пайда эц моттигерча ресурсаех, предприятей средстваех наха чубаха цlенош, берий учрежденеш, унахцlено лоралра, торгови объекташ хьалъеча, городаш хозъеш - тоеча — вешта аьлча, хlанзарча быта, унахцlено лоралреа кхетам баларел болх толаме бара мел эшар хьакхоллача.

Цунца цхьана депутаташа белгалдир, наха гlулакх делга эргадоахаш тоадара, кхачен продукташ дукхагlа хьаьра, наха чубаха цlенош, культурно - бытовой объекташ хьалъяра йоакхо еча lаьдала моттигерча органаша де дезаш дукха билхаш долга.

Россе социалистически халкъа lаьдала органаша болх бу дукхача нахаца айхха бувзам а болаш, йоахар ораторaша. Хlаьта цудухьа цар декхар да общественни гlуланхаш деча юкъарчаа доацаш дакъа лацаре, парте XXVI съездо оттаьь коммунизм хьалъяра lалаьмате йоккха планаш кхоачашъеча хьинаре дакъа лацара нах юкъеозар.

Сессе къамалаш дир депутаташа: КПСС Московски горкома секретара **Н. Н. Пономарева,** «Кировский завод» яхача Ленинградски объединене токара **В. М. Воробьева,** Башкирски АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела **Ф. В. Султанова,** Ростовски областа Морозовски района «Борец за коммунизм» яхача колхоза председатела **И. И. Веревкина,** СССР Iилмай Академе вице-президента **Е. П. Велихова,** КПСС Татарски обкома секретара **В. С. Дерунова,** кхычар.

• • •

МОСКВА. (ТАСС). 8 июле Йоккхача Кремлевски дворепе хилар иттаэлагlа хержача РСФСР Лакхехьарча Совета кхоалагlча сессе тlехьера заседани.

Депутаташен хьаьшашен дlаьхдаь тlоараш а детташ тlаийцар Коммунистически партен Советски пачхьалкхени кулгалхой.

Заседане дийца дальккхар селхан дувца доладаь хиина РСФСР халкъа депутатий декхарех дола дош. Преншка къамаьлаш даьча ораторашa белгалдир парте XXVI съездо оттадаь декхараш кхоачашдеча цхьайтталагlча пятилетке мохк экономически социальни дlахо дегlабоалабара, къаьстта аьлча, республика малхбоалени къулбседени регионий, lаьржа доацача лаьттай зона экономика айяра йоккха комплексни программаш чакхйоахача советаш боккха лоархlамболаш йолга. Шоай полномочеех пайда а эцаш шоай доал долча моттигашка боахам дикагlа лелабелга lалашдара юкъе тlа-тlа дукхагlа дакъа лаца деза советаша. Цар тlахьожам лоаттабе беза бийдал, кхьйола материальни доагорен ресурсаш кхоара тlехьа.

Балха опыт дlа-юхa ювцаш ораторашa йоахар дукхача наха хоатташ дола товараш арахецара моттигерча торонех дикагlа пайда эца беза, транспорта болх, бытовой гlулакхаш делга, наха медицински гlо делга эргадоахаш тоаде деза, нагирной хьалххебара йоакхо е йоагlа. Городской, районни, юртий, поселкови Советий депутаташ дукха хlамаш де йиш йолаш ба хьайбай боахам айбеча, лаьттан хlара гектарах дикагlа пайда эцара, городен юртен бахача наьха шоай доалахьара гlонна дола боахамаш чlоагlдара. Боккха лоархlамболаш ба харжархой наказаш кхоачашдеш советаша бу болх. Цар дукхагlа уйла тlаахийта еза къахьегамхоша телача хоьта болча предложенешта, письмошта, дlадехарашта.

Лакхехьарча Совето берригаш раьза а болаш тlаийцар КПСС XXVI съезда решенешкара хьадоагlача Российски Федераце халкъа депутатий Советия декхарех бола соцам.

Цул тlехьагlа «РСФСР судоустройствах», «РСФСР районни (городской) халкъа судаш харжарах», «РСФСР районни (городской) халкъа судий халкъа судахойи халкъа заседателаши юхабахара порядках» къамаьл дир РСФСР Лакхехьарча Совета законодательни предположеней комиссе председатела **В. Ф. Малова.** Цо ховм бир депутаташка юцца аьнна хьачуенна законопроекташ СССР Конституце, РСФСР Конституце маяхкара хилара. Законий проекташ тlа лоархlаме ийцай хlанз лелаш йолча законодательни актий нормаш, хlаьта иштта республика судий балха а уж харжар чакхдаккхара а практика. Законопроектий керттера положенеш а яьцха докладчика белгалдир уж РСФСР Лакхехьарча Совето тlаэцар социалистически демократи дlахо дегlайоалаяра боккха кхы цхьанха гlа хургба, аьнна. Цу законаша гlо дергда Российски Федераце судий болх дlахо тоабара, баха нах законаш чlоагlа леладе ховш хьалххебара.

Берригаш раьза а болаш тlаийцар «РСФСР судоустройствах», «РСФСР районни (городской) халкъа судаш харжарах», «РСФСР районни (городской) халкъа судий халкъа судахойи халкъа заседателаши юхабахара порядках» дола законаш, хlаьта иштта уж законаш лела доладалийтарах бола РСФСР Лакхехьарча Совета соцам.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретара **Х. П. Нешкова** докладагlа депутаташа чlоагlдир республика Лакхехьарча Совета Президиума Указаш.

Цу тlехь ций болх чакхбаьккхар Российски Федераце Лакхехьарча Совета сессе.

КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъеш

ХІАРА БАЛХА ДИЙНАХЬА ХЬАДЕР ДУКХАГІА ХИЛИЙТА!

Социалистически яхьа дневник

БИЗЗА ПАЙДА ИЙБЕ КХОАЧАМЕХ

Цхьайттаlагlча пятилетка хьалхарча шера ах шу чакхдаьннад. Из ха белгалъьлар юкъарча производства массе а йолча участкашка хьинаре къахьегарца. КПСС XXVI съезда решенеш, оттаяь планаша тІанийца социалистически декхараш толаме кхоачашдара къахьегамеи политически хьинар айдаь къахьийгар промыслай, заводий, фабрикай, гІишлошъечеи транспортни организацей, колхозийи совхозийи коллективаша.

Производства эффективность лакхъяра, арахеца продукци дикаlча хилийтара, боахама механизм эргаlкхара къаьстта чІоагІа терио еш балхаш дир.

1981 шера хьалхарча ах шера итогаша хьахьокхачох ах шера программа еррига керттера заданеш толаме кхоачашъяьй промышленносте, юрта боахаме, кхыдолча доакъошка.

Республика бІарчча промышленность хьаийцача заданел совгІа маьхала яьккхай 10 миллион совгІа сома маьха продукци.

Белгалдаьккха деваш да индустре болхлоша 1981 шера тІаийцача социалистически декхарех планал совгІа маьхала яккха еза продукци 15 миллион сома маьха мара ца хилар. Цо къаьгга хьахьокх промыслай, заводий, фабрикай производственни коллективаша тІаийца декхараш тІехкхоачашдеш хилар.

1981 шера хьалхарча ах шера республикерча мекхдаьттахоциа планал совгІа доаьккхад 13 эзар тонн мекхдаьттеи 14 миллион кубически метр мехкдаьттаца хьайоагІа газ. Уж гарга ба планал совгІа мехкдаьтта даккхара шоаш шера тІаийца социалистически декхараш кхоачашде, хІаьта шера тІаийцача декхарех лаьрхІачул совгІа цар яьккхай 4 миллион кубически метр газ.

Электроэнерги яккхара, ацетон, фенол, этилови синтетически спирт, мехкдаьттааппаратура, тракторни прицепаш, радиоприемникаш, машдаьтта, мерзача шурий продукци, консерваш, халкъа эша кхы дукха товараш арахецара ах шера план толаме кхоачашк тІехкхоачашин яьй.

Массаза санна къаьстта чІоагІа терио еш дар халкъа эшеи культурно - бытовой гІулакхашта лаьрхІаи товараш арахецилга.

Республикерча промышленноста дерригача довкъой производственни коллективаша шоай керттера декхар лоархІ наха эша товараш дукхагІа ара а хецаш цар дикал лакхъелга, ив кхоачашдара цар деш дар кІезига а дац.

Республика бІарчча хьаийцача 1981 шера хьалхарча ах шера культурно - бытовой гІулакхаштеи ков-картеи эша товараш арахецара план 103 процент кхоачашъяьй, уж товараш цхьа миллион совгІа сома маьха планал совгІа арахийцар, 1980 шера хьалхарча ах шера арахийцарел 8 процент дукхагІа хилар уж. Гуш махиллара дегІа кІезига денадац.

ИтталагІа пятилетка толаме кхоачаш а яь, дукхача коллективаша боагІача боарамагІеи бІубенеи къахьег цхьайтталагІча пятилетка хьалхарча деношка деза, хІара бетта планаш тІаийца социалистически декхараш тІехкхоачаш а деш, чурча кхоачамех биззагІа пайда ийбара чотагІа дукхагІа хулийт цар арахеца продукци.

Масала, уж санна йолча коллективех я «Красный молот» завода коллектив. Цо ах шера программа 101 процент кхоачашъяьй, 1980 шера хьалхарча ах шера хьаьчул 6 процент дукхагІа продукци хьаьй. ХІаьта республикерча машинаш ераш приборашт сраноех цхьайтталагІча пятилетка хьалхарча шера тІаийцача декхарех соахкарчул дукхагІа арахеца еза продукци 4 процент мара яц. Цо хьахьокх красномолотовцашта шоай декхараш тІехкхоачашдеш хилар.

Къахьегама овсарле лакхъяра задани цу коллектива 102 процент кхоачашъяьй. Цхьан болхлочоа лаьрхІача соахка укх хана хинначул арахийца продукци 7 процент дукхагІа я. Планал совгІа ара мел хийца продукци укхаза хьаяьй къахьегама овсарле лакхъяра чотагІа, цо хьахьокх юкъарча производства эффективность лакхъяра КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъеш хилар.

Лоаца аьлча, тІагІертта болх бу завода коллектива шиъ мел долаш долча кхоачамех бизза пайда ийбара, хІаьта пайда эцанза дола кхоачамаш цу заводе кІезига дац.

Укх тІехкьарча хана дика производственни толамаш доахаш я радиотехнически завода коллектив. Продукци маьхала яккхара план 105 процент кхоачашъяьй цо, соахка укх хана хинначул 14 процент дукхагІа продукци арахийцай. Къахьегама овсарле лакхъяра задани — 105 процент кхоачашъяьй, хІара болхлочоа дІалаьрхІача арахеца продукци 13 процент тІакхийттай.

Экономически обзор

Боахама механизм эргаlкхарца дуваьлена республикера нийс предприяте коллективаша беча-балха кердача хьисапе оценка лургІолча гІулакхага яьккхай — нормативно - цІенача продукцех.

Кердача хьалашка болх беча «Пищемаш», «Оргтехника» объединене «Электроприбор», кхы цхьайолча предприятей коллективаша кердача хьокхамех йола планаш толаме кхоачашъяьй.

Планаш кхоачаш а еш, арахеца продукци дукхагІа хилийтай «Промавтоматика» НПО опытни, ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» заводий, Грозненски ремонтно-механически предприяте, Назрановски трикотажни фабрика, кхыча коллективаша.

Хьалха латтача коллективай опыто бокъонца тешавеш хьахьокх хІара предприяте пайда ца эцаш дола кхоачамаш дукха хилар.

Нагахьа санна республика промышленность бІарчча хьаийцача машинаштеи оборудованеи тІабохийта низ 2—3 процент лакхбича кхы тІа а массехк миллион сома маьха продукци арахеца йиш я.

Республике мел йола предприятеш Іалашъяь я оборудованецеи станокашцеи, болаш ба болхлой, хІаьта царна корегІдуклараш гаьна цхьатара дац.

Халахете а республика тІаийна социалистически декхараш кхоачаш ца дарал совгІа оттаяь планаш а кхоачаш ца еш коллективаш я.

Продукци маьхала яккхара план кхоачашъяьяц цементни, «Автоспецоборудование» яхача заводий, когагІирс беча фабрика коллективаша.

Продукци маьхала яккхара план кхоачаш а еш, соахка укх хана арахецаш хинначул кІезигагІа продукци арахийца йола предприятеш кІезига яц. Царех я Ермоловски леспромхоз, Веденски мехлесхоз, ЧИУС Грозненски аьшкабетона изделей завод, № 3 йола хлебозавод, «Ачалуки» яха минеральни хий ду завод, Гудермесски горпищекомбинат, кхыраш. ДІахо из санна дар ца хилийтара оарцагІбала беза цу предприятей кулгалхойи специалисташи. ХІара коллективо де дезар да арахеца продукци дукхагІа а хулийташ фондоотдача лакхъелга. Цу гІулакха тІаерзаяь йола программа кийч а яь, чакхъяккха еза хІара предприяте, встречни планий керттера дакъа а лоархІаш цунах.

Юкъарча производства эффективность лакхъяра доладешаш къоастадара бола керттера никъ ба къахьегама овсарле лакхъяр. Цу лостамагІа кІезига яц чакхйоахаш йола мероприятеш, юкъеккхуваа керда техника, эргайоах къахьегами производствои, чІоагІъю къахьегама дисциплина, творчески къахьегаш бараш дукхагІа хулийт. Цу дерригех хьакулаш дар дика да.

Республика бІарчча промышленность хьаийцача 1981 шера хьалхарча ах шера къахьегама овсарле лакхъяра план 100,9 процент кхоачашъяьй, соахкарчул цхьан болхлочоа лаьрхІача арахеца продукци а дукхагІа хиннай. Дукхача коллективашка тІа мел кхийтта йопродукци хьахиннай къахьегама овсарле лакхъяра чотагІа.

Укх тІехкьарча хана кІезигъеннай къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачаш ца еш йола предприятеш. хІаьта а 1981 шера хьалхарча ах шера итогаш йича цу хьокхамех лоархІаьяц 9 предприяти. Царна юкъе я «Грознефтеоргсинтез» производственни объединени, «Чечингсельстрой» треста аьшкабетона конструкцей завод, «Ачалуки» яха минеральни хий арахеца завод, кхыраш.

Цхьабакъда, цхьайолча предприятешка къахьегама овсарле лакх ца лларал совгІа, кхьметтел из лохлуш а моттигаш нийслу. Царех я карьероуправлени, ялата продуктай управлени, маькха комбинат, кхыраш.

Цунна дола бахьанаш дукха да, хІаьта керттердарех да къахьегам эсала віаштІехьбаккхар, бийдалцеи материалацеи йоагІача бесса Іалаш ца яр. Яхье хьалхалаттарий опыт юкъекхухьилга эсала хилар.

Дукхача предприятешка хІанз а тІехьа дукха балха ха йоаю. Республика бІарчча промышленность хьаийцача балха ха зехьа йоаярах шера ара ца хецаш юса продукци 10—12 миллион сома маьха я.

КІезига лоархІамболаш дац балха ханах пайда миншта ийбу хьожаш учет лелаелга. Из а кхетама болх а дика віаштІехьбаьккхача нагтахьа мара нийслуш дац протулаш яр, тІехьабусаш балха хьаахар, оборудовани болх ца беш сеца латтар. ХІара балха минута мах бар хІара коллектива, къахьегамхочун, специалиста, кулгалхочун сийлен декхар да.

1981 шера хьалхара ах шу дика чакх а даьккха, бІубенна дІадоладьд шоллагІа ах шу республикерча гІишлонхоша а. Хоаш махиллара укх шера I январе денз подрядин гІишлош еча организацеша баьча балхах оценка лу товарни гІишлон продукцега хьежжа.

Цу лоархІамеча хьокхама 1981 шера хьалхарча ах шера план Нохч - ГІалгІай гІишлошъеча управлене кхоачашъяьй 109 процент, «Чечингхимремонтстрой» тресто — 110 процент, «Чечингсельстрой тресто — 107 процент, республика меливодхоза подрядни организацеша — 120 процент, дикка тІехкхоачашъяьй лаччаьалккхел план «Чечингушводстрой» гІишлошъеча управлене, «Чечингавтодор» управлене.

Хьалхарча ах шера республикерча гІишлонхоша эксплуатаце дІаеннай цхьайола объекташ. Цхьабакъда, дІахо хьалхашка латта декхараш кхы а бехкткхамегІа да.

Кепа а теха арабаьннаб «Бийдала, доагора - энергетически кхьйола материальни ресурсаш кхо а еш, царех дикагІа пайда ийбара бола болх чІоагІбара» хьакъехьара КПСС ЦК, СССР Министрий Совета соцам.

Парте съезда решенешка хьежжа цу документа тІа белгалъяьккхай хьадда йолча мероприятей программа, цо тІаерзаяь я производства эффективность лакхъяра, экономикана интенсификаци яра.

Вай республикерча производственни коллективаша кІезига опыт Іоаьяц кхои а беш материальни ресурсаш дІаьхийтара. Цу лоархІамеча гІулакха е йоагІача хьасане йоахо а еш, хьалха латташ йола коллективаш дукха я республике.

1980 шера промышленни предприятеша кхоадаьд 2 эзар тонн Іаьржа металл, 700 тонн цемент. Промышленносте, транспорте, гІишлошъеча кхоьяй 242 эзар гигокалори йовхаза энерги, 39 миллион киловатт-сахьат электроэнерги, кхо эзар тонн гаргга дизельни доагор.

Цу балха тІехьа дика толамаш доахаш я «Грознефть», «Грознефтеоргсинтез» объединеней, «Красный молот», «Пищемаш», «Электроприбор» заводий, кхы дукхача предприятей коллективаш.

Цхьабакъда, йоагІачул дукхагІа электроэнерги, доагор, бийдал, материалаш йоаеш кІезига предприятеш яц.

Производство дика віаштІехьа яьккха, кхои барам хьурмат дерая тІехьа дукхача советски наха дакъа лоацаш хилвро віаштІехьдоалийтаргда экономикана интенсификаци елга сихде, парте XXVI съездо хьалхашка оттадаь декхараш толаме кхоачашде.

Дикала цІи йоаьяш я СССР-а 60 шу дизара цІерагІча Грозненски химически завода № 32-111 йолча цеха коллективера йоккхагІйола аппаратчик, социалистически яхье цига санна дукхаза а котало йоахаш хьайоагІа Александра Ивановна Родина. Тхьаь шиь шу да цу цхьан цехе цо болх бу. Цу юкъа цунах хиннай уборщицагира яьнна эггара лакхагІа квалификаци йола специалист.

Къонабарий хьехамча, дика производственница йолча Александра Ивановнас шийсакхетам а образовани а лакхъеш балха йоллаше а техникум яьккхай.

Иштта дика болх беш йолча аппаратчика къахьегам бокха лоархІамболаш ба дикала Знак йолаш дола этилови спирт планал совгІа арахецилга.

СУРТА ТІА: А. И. Родина.
С. ХУГАЕВА сурт.

Яхь—кердача лагІатІа

«Чеченингушводстрой» гІишлон управлене № 7 йола дІа-юха лела механизировании колонна керттерча даькъе Сунженскийи Ачхой-Мартановскийи районашка оросительни каналаш доахаш, хиш декхи сеташ тоеш, додача хиш бердаш чІоагІдеш я.

Сунженски районе йоккхагІарех цаІ йолча гІишлон организаце духхьал 1981-ча шера чакхдаха деза гІишлон-монтажни балхаш 2 миллион совгІа сома да, хІаьта духхьал шоай низаца де дезараш — 1500 эзар сома.

Планови заданеш кхоачашъелга ПМК-7 коллективана дІакхоачаргболаш хІама да. ХІана аьлча, коллектива кулгалхойи общественни организацеши цхьан бартала къахьегаш ба цу гІулакха.

Мишта віаштІехьаьккхай социалистически яхь цу организаце? Из хаттар ерригача организацей а предприяте беррига кулгалхой а уйла тІаозаш да.

Социалистически яхь віаштІехьйоаккхилга, из дІайовзийтилга, цунах пайда эцилга доккхача даькъе къахьегамхой цхьоагІо хиларех тийша долга кхета а деш партийни профсоюзни организацеша ПМК-7 кулгалхоица цхьана балха хьалаца йоагІаш йола социалистически яхьа условеш віаштІехьъяьхай.

ПМК-7 юкъарча собране массава раьза а волаш тІаийцар 1981-ча шера социалистически декхараш. Бакъда, декхарий пункташ оттаяле хоадамболаш йола болх чакхбаьккхабар, лакерча звеньлица, мугІарерча къахьегамхоица дагабаьннабар.

КПСС XXVI съезд хьалхе хи гиргахьачаш участкай, бригадий собранеш чакхъяьча доккхагІа дола социалистически декхараш тІаийцар коллективо цу сийлахьча ден сийна. Коллективо ший доаш кхоачаждир. Цо съезд хьалхача денга шин бетта план кхоачашъярал совгІа, планал совгІа 15 эзар сома белхаш дир.

Дика къахьегаш ба колонна къахьегамхой хІанз а. Масала, дІабахача укх пхе бетта ПМК-7 коллективо генподрядагІа йола план 105,4 процент духхьал низаца балхаш дара план 101,4 процент кхоачашъяьй.

ПМК-7 общественни организацешеи администрацеи лаьгІбалийтан общественни производства эффективность дІахойодача хана деІакхуваьлга, боахама ерригача участкашка къахьегама дикал товелга Іалашдара тІаберзабаь беш бола болх.

Социалистически яхь толаме віаштІехьйоаккхача лоархІаме моттиг дІалоац къахьегамеи общественни дисциплина цахаддаш чІоагІъяро, производстве порядоки цхьалхои хилийтаро.

Балха тІа хулаш йола брак дІайоакхалургъяц болхлой йоккха говзал йолаш, берти цхьоагІои йолаш, шоаех тийша долча гІулакха бехктокхам кхетабеш ца хуле.

ХІаьта кховчамбоацараш ПМК-7 коллективе хилара масал да 1980 шера балха тІа доагІар ца дараха гІишлон балхий дикал лоха хиларахи Эса бердаш чІоагІдара деча балхашта кулгалдеш вола мастер В. С. Черепов, Карабулакски аьшкабетонни изделей завода участка начальника мастери цІенхаштта бехктокхаме озар.

Цу наьха бехкагІа нийсденна кховчамбоацараш предприяте партийно - боахама активе дийца ца Іеш, инженерно - технически болхлой совещанешка а къестадаь долаше а, коллективе хІанз а тІехьа нийслуш ба шоай болх цІена чакх ца боаккхараш, брак ераш.

Цу колонна коллективе яхь йоаржаяра гІулакхаш тІахьежача дика лелаш санна хете а, цу бехктокхамечеи лоархІамечеи гІулакха тІа долаш да цІенхаштта кховчамбоацараш. ХІара къахьегамхочо тІаийца социалистически декхараш дІкьатарра хІана дац аьнна да. Шоайла лелаеча яхье къахьегама тІехьа мабарра лоаттабеш бола къовсам хоалиц, хІаьта яхьа итогаш дагадехкача хана ю.

Социалистически яхь дІахойодача хана дегІайоалаяре, производство віаштІехьаккхара тІаберзабаь, производственни бригадийи бригадирийи советаша бе безача балха йоагІаш йола терко яц колонна партбюроси, профбюроси.

Белгалдаькха доагІа, ПМК-7 коллектива хьалхашка оттадаьча декхарех лоархІае могаргдолаш я йоагІача бесса социалистически яхь віаштІехьа а яьккха, хІара къахьегамхо шийна хьалхашка латтача декхарех дІакхетавой.

В. КАРДАНЬСКИЙ,
КПСС Сунженски райкома инструктор.

ОПЫТ ДІАЙОВЗИЙТА ЕЗА

КПСС XXVI съезда решенешка белгалдаьккхад гІишлон материалаш арахецилга алсамдаккхеи цар дикал лакхъеи езилга.

Вай республике керда хьалъеш мел йола объекташ «Чеченингушстройматериалы» объединене заводаша арахецача кирпишкахи аьшкабетонахи хьалъеш я. ХІаьта вай республике кирпишк арахецара керттера хьаст гІишлон материалий № 2 йола комбинат я.

Кирпишк арахецара технологи хоржача лоархІамегІа йола фактор бийдал я. Бийдала состави цун башхалонаши хІара забой ярца хувцалу, хІаьта бийдал хьайоаккха моттиг хувцарца — къаьстта. Цудухьа технологаш цу гІулакха даим терко еш хила беза шин ханнахьа эшшаш дар дара.

Юххьенца хьайоаккхача бийдалга хьежжа тоха еш цунах дІатохаш йола хІама — гІум, опилкаш, иштта кхыр...

Карарча хана кирпишка дикал йоагІача бесса хилийтара лоабетах 35 процент гІум тох. Грузовой транспорта производственни объединенеца договор йир комбината 1981 шера 55 эзар тонн гІум тІаоаргйолаш. Из хул 1-ча кварталe — 14 эзар тонн; ІІ-ча — 13, ІІІ-ча — 14, IV-ча — 14 эзар тонн. ХІаьта цхьоалагІча квартале хьатІаэзар 2660 тонн я; апрель бетта — 1150 тонн.

Транспортни предприяте кулгалхоша, партийни организацега цига санна дукхаза а из гІулакх дІадувцарах болаш пайда бац.

Комбината администраци уж дешаш кхыча организацей гІонца къестаде дезача хьал тІа отт, хІаьта цу гІулакха комбината болх леррагІа дІабахьийтаран кирпишка дикал йоагІача бесса хилийтарийн йоккха новкъарло ю.

Кирпишк арахецача тоалхаметІеи доккхагІеи долча гІулакхех дІ да из хаттар, комбинате кирпишк йотт туннельни кольцевойи пишкаша.

Кольцевой пишкаш башха эргаьхьа ца хувцаш болх беш йола дукха хІама ца эшшаш цхьа бІаьи ах бІаьи шу да. ХІаьта таханарча хано дІадехарашка хьежача морально къаенна а тишъенна а я уж. Таханарча ден декхараша дІадех продукце дикал лакхъелга, кулгашца деча халача балхаштеи технологически процессаштеи механизаци автоматизаци елга, иштта балха моттигашка доагІаш дола санитарни хьалаш хьакхоллилга.

Уж а кхы а дешаш къестадеча хьокхам душ яраш хІанз туннельни пишкаш я.

«Оргтехстрой» дукха йола проектни институташ филиалаша цу даькъе болх беш я. Цунна дола дика масалаш да Ленинграде «Победа» яхача заводе, городе Чебоксары, Украине, иштта кхычахьа.

Къаьстта терко тІаозаш я Белоруссе промстройматериалий министерства йолаш йола гІишлон материалаш арахеца заводаш технологически эргаьхьа тоаяра опыт.

Из чоалхане декхар къоастадеча министерствос тІаийца генеральни лостам ба кольцевой пишкаш туннельничарца хувцар.

Туннельни пишкий конструкцеш республика министерстве оттаяь а лоадам болаш кхыча проектни институташа уттаеча проекташца башхало йолаш а я.

Белоруссе предприятешка хьалъеш йолча пишкий керттера башхало я кирпишк йотташ дола канах кирпишк гоам ца йолийташ, нийса йотташ хьалаш долаш хилар. Уж санна йолча пишкашка долаш да вагонеточни парка дика хьалаш а.

Масала, город Минскерча гІишлон материалий заводе цу пишкаша болх беча пхе шера вагонеткаш капитальни ремонт е ца езача хьал тІа я. Цу пишкий конструкце тІа дукха да цун махи из хьаеча хьийта къайн лоархІамболаш кІезигдаь элементаш, иштта аттача даьккхад цар царца болх белга а.

Дукхача институташеи конструкторски бюрошеи віаштІехьйоахаш я кирпишк йоттача вагонеткашта лаьрхІа автоматни садчикаш, цунца цхьана цар къестаду кирпишк арахецача цхьалкха цхьан участке кулг - на ца деча халача балхашта механизаци яра дешаш.

«Свердловскстройматериалы» объединене шийшиъ заводе кольцевой пишкаш кольцевой бессводови пишкашца хийцай. Из санна болча хувцамо е болхлой халача къахьегамах мукъа а балийтац е къахьегама овсарле лакх а яц.

Белоруссе гІишлон материалаш арахецача болхлой опыт теркам тІаозаш я. Цудухьа чІоагІа дика хургдар «Чеченоингушстройматериалы» объединене предприятеша эггара хьалхарчарца из опыт хьаийцача.

Республика промстройматериалий предприятеш эргаьхьа товеча доккха моральни материальни гІо эш РСФСР Промстройматериалий министерствагара.

Г. ТАМРАЗОВ,
Грозненски № 2 йолча гІишлон - материалий комбината ПТО начальник.

Укх шера план ханал хьалха кхоачашъяра лоникхий социалистически декхараш тІаийцад Грозненски ацетонови завода болхлоша, сменаша, цехий коллективаша. Уж хана хьалха кхоачашдара «ХІара балха дийнахьа хьадер дукхагІа хилийта!» яхача девизагІа шерра социалистически яхь йоаржаяьй цар. Цу яхье даим хьалха латташ хьайоагІарех я укх шера мастер Саенко Алевтина Федоровна керте латтача смена коллектив. Завода сменашта юкъе хьалхарчарда рапорт делар цо ах шера план кхоачашъярах. Цун керттера бахьан да шийчу сменерча болхлой къахьегами царна юкъе яьржа социалистически яхьи мастера Алевтина Федоровнас кхетамца віаштІехьбаккхар.

СУРТА ТІА: мастер А. Саенко.

З. БАТЧАЕВА сурт.

ЛоархІаме гІишло хьалъеча

ХАНО СИХЛЕ ЙОАХ

Цхьа шун ах шун да Къулбаседа-Кавказски бройлерни фабрика гІишло хьалъе йоласина. Цу юкъа планагІа лаьрхІачул 3 миллионни 100 эзарк сома балхаш кІезигагІа даьд цига.

Хаттар отт. Сенца дуваьденна да производственни программа кхоачаш ца елга?

Цу хаттара жоп луш «Чечингсельстрой» треста керттерча инженере П. Э. Евтухова йоах:

— Укхаза тхьо совгІа йолча генподрядни субподрядни организацешка массеза а нийса пайда ийбац наьха а материальни а ресурсех. ГІишлон материалашца, оборудованеца, транспортаца механизмашца болхлой Іалашбелга юкъагІдоахаш моттигаш нийслу. Балха юкъе лелара кхувл технологе хьалхалатта методаш, дикагІа віаштІехьбаьккхача бакъахьа болаш ба къахьегама тІехьа лоаттабу къовсам а.

Карарча хьаьата масштабни комплекса гІишлонхоша хьадаьр кІезига хІама дац. Масала, йистейоалаш латт 130 эзар бройлера хІараяр лаьрхІа йола «А» зонера кхо птичник. «Б» зоне кийчъяьннай ерригача зданей коробкаш, хІанз цига чакхдоахаш да монтажни промвентиляционни балхаш. Комплекса ветлабораторей санпропускникашеи йистедоахаш латт балхий электромонтажни сантехнически тейнаш. Монтаж яра дІаеннай инкубаторе зона, цІенъяран хиш чуІовдаран сооруженеш.

Из комплекс хьалъечара ноналагІа дола гІишлон монтажни балхаш «Чечингсельстрой» треста ПМК-920 коллективо деш да. Дунха ха йоацаш Шаьла нах бахача поселка объекташ хьалъяьяха бахийтаб укхазара цхьабола нах кулгалхоша. № 920 йолча дІа-юха лелача механизировании колонна пхо бетта планал совгІа 171 эзар сома балхаш даьд. Цу юкъа шоай планех лоархІаьй кхыйола генподрядни организацеш а.

Цхьабакъда, гІишло хьалъяра гІулакх наьха санна тІехьашка тетт «Севкавхозмонтаж» треста спецПМК-661, «Промэкскавация», НохчГІалгІай гІишлон управлене СМУ-2, иштта кхыраш санна йолча субподрядни организацеша.

ТІехьагІа цІераш яьхарий бехкагІа эксплуатаце дІа ца далар кхерам болаш да хургйолча фабрика болхлоштеи гІулакхерча нахаи лаьрхІа хьалдеш дола цІеноеш.

Укхазарча дирекце хІанз а къоастадаьдац пожарни депо хьалъяра, пусконаладочни операцешта эшаш дола документаци оттадара, стандартегІа йоаца оборудовани йоагІача зонашка дІаоттаяра технически дешаш.

Къулбаседа - Кавказски бройлерни кулгалхоша теркамгара ялийтай котельнеи хица оалхазараштта кхоачам беш йолча сооруженешкеи болх бара эшаш бола нах кийчбара мероприятеш.

29 октябрга — Ленински комсомола 63 шу дизарга — болх бе йолаялийта лаьрхІад шера 3 миллион бройлер кхеергйола комплекса хьалхара аргІа. ХІаьта нарара шу чакхдалале капитальни вложеней 9,7 миллион сом дІадахийта дезаш да комплексага.

Бройлерие хьалъеча хьалхалатта эвенош яц аьлча нийса хургдац. Масала, «Чечингсельстрой» треста ПМК-557 Ибриев Ширвание кулгалдеча комплексни бригада денна нормаш цкъан ахаьеи шоззеи кхоачашъю. ХІанз из коллектива «Д» зоне кІоригаш йоахийтеи оалхазараш доадуи цехаш хьалъеш, газопровод юллаш я.

Хьинаре къахьегам гойташ ба КПСС член плотник Саламов ГІазмахьма, каменщик Эльмурзаев Салавди, штукатураш Ужаева Нурбика, Берсанова Бакша, цар новкъостий.

Къахьегаме тІехдика толамаш доахаш я «Чечингсельстрой» треста ПМК-223 Имелиев Саласе кулгалдеш йола къонача гІишлонхой комплексни коллектив. Укх деношка № 1 йолча птичнике тІохи монтажни балхаш деш ба уж. Хьинаре болх беш ба бригадера каменщикаш Сагатов Іиса, Оччерхаджиев Нурди, монтажник Дайсаев ТІахІир иштта кхыбараш.

Халахете а, комплекс маркхалцеи бетонацеи Іалашъеча спецхозрасчетни управлене бригадина раьза боацаш дукха моттигаш нийслу гІишлонхой.

РБУ мастера Арсанукаев Вахас раьза воацаш къамаьл ду гІуми жагІеи ший ханнахьа кьанхахьац, хІаьта цемент а йовл цхьайолча хана тІехьа, яхаш.

Комплекса хьалхара аргІа шийи ханнахьа болх бе йолаялийтара шоашта мога гІо-новкъостал дергда районна промышленни предприятешеи гІишлон организацешеи. Масала, «Пищемаш» завод 1-гІа сентябрь хьатІакхачалехьа укхаза хьая еш я 140 погонни метр аьшка доточаш. Аргунерча аьшкабетонни изделей завода, гІишлон материалийи гІишлон индустрен комбината коллективаша 1500, 2000 кубометр сборни аьшкабетона конструкцеш яхьаргья.

Шоай коллегашта гІо деш хургба «Чеченингушвино» объединене ПМК-3, ЧИУС № 245 йолча мехколонна, ЧИВС управлене ПМК-5 гІишлонхой. ХІаьта НохчГІалгІай цементни завод декхарийла я из лоархІаме гІишло хІара дени буси 60 тонн цементаца Іалашъе. Хетаргахьа уж ерригa мероприятеш цІенхаштта чакхъяхаро гІо дергда комплекса хьалхара аргІа эксплуатаце дІалларa ханаш лоацъе.

А. МУЦУРАЕВ.

«Терек» яхача мебельнохьун объединене № 2 йолча филиале «ХІара балха дийнахьа хьадер дукхагІа хилийта!» яхача девизагІа лелаеча яхье хьалхле лелаеш ба Л. Н. Таценко бригада отделочникаш. Хьалха латтача коллективо тІехдика кийчду № 418 артикул йола гІандаш. ХІара болхлочо денна норма 15—20 процент тІехкхоачашъю.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) бригада хьадхалатта болхлой Л. Мальсагова, 9-чеи 10-чеи пятилеткашка социалистически яхье котьъьнар Л. Н. Таценко, производства ветеран С. Мальвилова.

В. ДЗНСЯКА сурт.

МОСКВА. Кхачан программа кхочашъяра т1адерзадаь тохкамаш деш ба маькх еча промышленноста Ерригсоюзни 1илма-производственни объединене специалисташ. Объединене карерзалый продукце цикал лакка хулилга, хьоар кходелга, 2'— 2,5-зза производственни цикл к1еангъелга 1алашдеш йола маькх хьаяра прогрессивни технологи.

Промышленноста шерра юкъеккхувл объединене болх лоша хьаль бод кийчбеча агрегатий, маькх йоттача пешкий, механизировании линей х1анзара конструкцеш.

Мехка дуккхача городий маькха заводашна хьаю объединене 1илмахоша кийчдаьча сортех йола маькха-булочни изделеш: бераша лаьрх1а булочнаши сухараши, любительски, раменски маькх, пурий батонаш, сувенирни булкаш, дуккха кхыяраш. Маькха продукцена юкъе къаьстта моттиг д1алоац космонавтий кхачане лаьрх1а хьаеча изделеша: столовера, бородински рожах яь, московски к1н хьоарах яь маькх, кхыяраш.

СУРТА Т1А: байдала лабораторе з1амаг1а бола 1илман болхлой Г. А. Алпатован (аьрдехьара лр) Н. Б. Сачкова опыта лаьрх1а хьаяьча маькха боарам къоастабеш ба.

В. СОЗИНОВА сурт. **ТАСС** фотохроника.

Цхьайтталадг1ча пятилетка мулаш

АЗЕРБАЙДЖАНСКИ МЕХКДАЬТТА КХОАНЕ

Вай мехка эггара хьалха мехкдаьтта дакхха доладаь моттиг я Азербайджан. В1аь шу совг1а ха я цига мехкдаьтта дакхха доладаь. Цу хана дена цига даьккхад ца1и пхи миллиард тонн совг1а мехкдаьтта. Кхоачалеций техк цун запасаш? АПН корреспондента Валерий Григорьевс деча хаттарашта жоп лу мехкдаьтта Азербайджански 1илма-тохкамех проектни института директора, республика 1илмай Академе член-корреспондента Сейд-Рза Мир Керим Огле.

— К1ездеш ма дий, — аьлар 1илмахочо, — б1аь шу совг1а йолча хана доккхаш латташ хилча мехкдаьтта запасаш к1еззигъенна хилар. Бакъда, азербайджански мехкдаьтта дакххарца юзаенна экономически программаш цига на ца доаккхаш соцадалла к1езигъеннаяц. Массехк итташ шераш хьалха мехкдаьтта 15 — 20 процент лаьттаг1ара дакххал мара технически торо яцар тха. Х1аьта х1анзарча методаша тхога йиш хулийт 45 процентага кхоачаш мехкдаьтта дакхха.

1981 — 1985 шерашкен 1990 шерага кхаччалца йолча хенен СССР экономически а социальни а дег1айоалайра Керттерча лостамаш т1а аьннад: «Мехкдаьттен гази дукхаг1а яккхара цар запасаш алсамъяха еза» Азербайджански ССР-о.

— Миччахьа я азербайджански мехкдаьтта керттера запасаш?

— Уж эггара хьалха форда чу я. Мехка эггара хьалха форда чура мехкдаьтта дакхха доладаьр тха республика я. 1949 шера д1адоладелар ц1и хезача Мехкдаьтта Кхерт1ой истори. Из я СССР-е форда чу эггара дукхаг1а мехкдаьтта доалла моттиг. Д1ахойодача хана оаха карберзайир Каспе форда йистера ерригa шельф. Из дир оаха мехкдаьтта лахара, бурув тохара, из хьадакккара эстакадни метод юкъе а йоалаеш. Х1анз республике доаккхача мехкдаьтта ихаь дакъах пи дакъа форда бухера доаккхаш да.

Цхьайтталаг1ча пятилетка хьада форда к1оаргаг1а йолча моттигашка кхоачарг да тхо. Цига геологий прогнозаша ихачог1а дика перспектива я. Бакъда, эстакадни методаг1а мехкдаьтта дидоаккхилга дита дезарга. Х1ана аьлча, ишта к1оаргача моттигашка хи т1а т1аьш тахкарга дукха х1ама д1аг1ой. Хи т1а лела установкаши платформаши дукхаг1а лелаяра ха хьат1аотташ латт. Х1анз Каспийски форда т1а к1езига я платформаш, т1ехьаг1а уж дукха а дукхаг1а хургья. Из деш тхо духхьала тхоай низах б1убенна ца 1еш дунен халкъашта юкъера доккха новкъостал кхоачаргхиларга дог доахаш а да. К1оаргалецашкара мехкдаьтта даккхара цхьайола опыт 1оаньй доазол дехьарча тха коллегаша.

— **Форда чура доацеш, лаьттаг1ара мехкдаьтта даккхарга доглоахилга йолаш х1ама дий?**

— Бакурча дукхача маха, хетаргахьа, х1анз а дагайоаг1а тха ц1и хеза «мехкдаьтта амбараш» оалаш хиннараш. Из 1аьнг1а мехкдаьтта дар. Дукха ха яхар цох йоахка ихьйола коачалаш д1а ца йоахалуш. Цхьан моттиге д1аоттадий хьа1оадора на. Цудухьа оалар цох мехкдаьтта амбараш». Х1анз яц уж амбараш. 1илмахошта корайир 1аьнг1а мехкдаьтта пайдане хилийтара способ. Лаьттаг1ара мехкдаьтта даккха тхо долалургдола ха йоаг1аргья. Х1анз цига т1оаташка давлени яц.

Мадарра аьлча, бишха гаьна а яц на перспектива м. х1анз тхаццига хьаеш я эггара хьалхара мехкдаьтта шахта. Мехкдаьтта даккхара из метод пайдане я массанахьа а дукха т1оанаш дола мехкдаьтта доаллача. Образни аьлча, тха мехкдаьтта довлла моттигаш ши т1оа беш х1ама чуелла хьча пирога тара я. Шахтин методаца тхога доаккхалургда 75 — 80 процент мехкдаьтта.

Мезозойски мехкдаьтта даккхарга дог доахаш а да тхо. К1оарга доал из мехкдаьтта х1анз йоаккхаш я 15 километр к1оарга скважина. Мехкдаьтта доалла горизонташ гучаяккхара йоаккхаш я из.

— **Х1аьта мишта латт Азербайджане рузкъан кхоа бора г1улакх?**

— Азербайджан эггара хьалха «мехкдаьтта эльдорадо» ихача деша синоним яр. Цу т1а ц1олла хьахиннадар: даллийса мехкдаьтта гулдеш х1ана лел кердача моттигера дукха х1ама д1а а на додаш из даккха йиш хилча аьнна хетар.

Х1ана из уйла йохае езаш я. Х1аьта из атта г1улакх дац.

Цунца дувзадена дагайох сона тхоай битумни г1омараш. Азербайджане иттанел совг1а моттиг я из тайпа г1ум йоаллаш. Лаьттан т1а хьагуча а гуш я из. Хьалкха атта хургья к1ор боаккхача промышленносте гуча бола к1ор боаккхаш санна. Мехкдаьтта доалла г1ум хьалха практике пайда эцаш яцар. Х1аьта цу г1омарчара б1аь миллион тонн дика мехкдаьтта даккха йиш майий. Тха институте яь йовлаш латт битумни г1омарчара мехкдаьтта даккхара технологи. Хьалъе йолаеш я лаьрхх1а йола предприяти.

Лоацца аьлча, Азербайджане д1адоладу шин мехкдаьтта исторе шоллаг1а дола дакъа. Со цох ч1оаг1а тешаш а ва.

(АПН).

БРИГАДНИ ПОДРЯДАГIА

ДИКАГ1А КА ЯРГЙОЛЧА ХЬИСАПЕ

Иттлаг1ча пятилетке Нохч-Г1алг1айчене еш хиннача г1ишлошта юкъе эггара боккхаг1а лоарх1амболеш яр Ленина ц1ераг1ча Грозненски мехкдаьтта чаккдоахачи заводе хьалъеш хинна мехкдаьтта химе комплекс — ЭЛОУ-АВТ яха установка.

Цига ниийсъелар СМУ-7 Никишин, Багаев, Халухин керте латта слесарий-монтажникий, землекопий - бетонщикий, плотникий бригадаш. Цар массане а т1аг1ертта къахьегар, дика кхетадора шоаш малаг1а бехктоккаме г1улакх деш ба, кхычарна хьалхашка шоай управленей дакхха, кхоаш цига бехийтала шоайх беша теша да боабе г1ертар. Бакъда, нахеттара в1ашт1ехьдалацар дагалаттар. Цкъаза иал макхоачча хьабе болх боацаш бусар слесараш - монтажникаш, т1аккха бетонщикаш е плотникаш. Цу г1улакхо бакхьа ханах бизза пайда эцийтецар, де х1ама доацаш бисаче наха саготдора. Хьэтте, цкъаза хиттанзе а балха ди чакхдалалехьа д1аболхар цхьабараш. «Ханнахьа д1аваха ва, цигi-и де х1ама хургдацар» аьнна хетаю балха хьабакха т1ехьабусаш моттигаш а нийслора.

Цу дерригне а къахьегамея производственни дисциплина телхайора, къахьегама овсарле лахкъялийтацар, плани т1айица декхари кхоачашделга юхаулзар. Дог эккхийтар беча балхах.

Из доаш ч1оаг1а 1етгьар дикаг1болча болхлоашта, къаьстта коммунисташта. Цу кхаь а бригадерг1а коммунистий партгрупорг волча Никишина хьалхле а лелавир ерригa бригадаш в1ашаг1тоха лаьрх1ар. Ч1оаг1а духьал баьлар цу г1улакха цхьаболя болхлой, къаьстта дукхаг1а алапи ийдеш хиннараш. «Тхона миссел х1ама ца юврашта нийса мара ахча доаг1арг ма1ад тхона т1аккха» йоахар цар дего. Боккха кхетама болх бе бийзар бригадашта юкъе комплексни бригада в1ашаг1тохача массанена а пайдане хургхилар д1адоказийташ.

Иштта хьахилар из йоккха г1ишло еча тайп-тайпарча специалистех латта бригада. Дукха ха ялалехьа гучадаьлар иштта болх белга пайдане хилар. Цхьаккха а виснацар хьалха санна де х1ама доацаш. Нагахьа санна шоай болх кхоачабенна моттиг эттача слесараш - монтажникаш бетонщикашта новкъостал де оттар. Х1аьта плотникаш е бетонщикаш шоай болх кхоачабелча слесарашта-монтажникашта г1о де болалора. Берригa болх массане а юкъа бар.

Массане а цхьан нарядаг1а болх бора. Х1аьта цу цхьан нарядаг1а доаг1аш дола алапи д1адекъар юкъарча къахьегамах дакъа лацарген разрядаген хьежжа х1аранега д1а а кхоачийташ.

Къаьст-къаьста бригадаш йолаш ийдеш хиннача дукхаг1а алапи ийде баьлар берригаш а. Дехар комплексни бригада в1ашаг1тохара духьал цхьабараша дийца хабараш.

Нагахьа санна хьалха нах балхара д1абувлаш, кхычахьа балха болхаш моттигаш хиннаяле, уж а д1аьалар.

Белгалдаккха доаг1а иштта цхьана къахьегаро нах в1ашка озаш, цар барт тоабеш хилар а. Цул совг1а иштача бригаде цхьанцега а х1иллал лелавйтаргьлц. Нагахьа санна къахьегара юхаг1ерташ шоашта юкъе саг ховелча, цхьаккха а 1ергвац бригаде цунга х1ама ца оалаш, са фу гунахьа да, аьнна. Массане а хьалхоацарга нисттачунга йистхиннар, х1ана аьлча, ерригача бригада дагаря цо аьннар доладаь.

— Доккха а бехктоккаме а декхар дар тха управленена хьалхашка из г1ишло хьалъеча хана оттадаьр, — яхаш дувц Никишин Юрий Федоровичa. — Де деза балхаш дукха дар. Уж сиха а дика а де дезар. Бакъда, оаха, вешта аьлча, тха кхаь бригадо массаза а санна болх бича, т1аьйца декхар-м хан сона, илан а кхоачашъолургьацар тхога.

Иштта эттача сурто уйла йтар тхога, балха керда никъ лаха оттадир. Цу тайпара хьахилар тха в1ашаг1кхийтта бригада. Дукха ганзар йоккха бригада дийнахьара балха норма т1ехкхоачашъе йолийла. Из хаддаьза дола х1ама а хинна д1аьттар. Къахьегама овсарле а дисциплина а лакхъелар, болхлой барт тоабар мара далландий цох? Иштта йолча балха методо шай ц1аг1а санна рузкъан кхом бара уйла а хьахуйт сага. Шаьра дагa доаг1а сона тха бригада хьахиннача хьалхарча шерехьа а, вешта аьлча, 1977 шера оахош 10,5 эзар сом кходаб. Х1аьта шоллаг1ча шера — ткъо эзар сомал дукхаг1а. Цу тайпара т1ехь-т1ехьаг1а дукхаг1а кходора рузкъа.

Цул совг1а бригадера кхо саг мугьевалийтар оаха кхыча объекташка болх бергболаш. Т1аккха из а ма хулий х1ара дена кходеш дола сага балха 24 сахьат.

Бригадни подрядаг1а болх беча бригаде санна кхьча цхьаннa коллективе а дег1адоаг1аргдаш аьнна хет сона хьехамчий г1улакх, х1ана аьлча, бошкхаг1бераштта, йоккха опыт ярашта хов бригадера нах говзаг1а ма хул шоашта а пайдане долга. Кхы цхьакха а да. «Сол говзаг1а, сол дикаг1а хоаш цхьаккха а ма хилва» яха хьаг1 геттара д1а па йоале а иштача коллективе из ч1оаг1а лаьг1душ санна хет сона.

— Сона хетачог1а, — аьлар шоллаг1ча участка мастера Кодзоев 1аьлас. — Никишина бригада иштта кийоал шийна караг1дьнначох кхоачамбаь из ца 1еш хилар бахьан долаш. Цу бригаде ба производстве доккхий толамаш а доахаш, цхьан хинна дийшабаьнна а дешабаг1аш а нах. Никишини ше а ва иштта дийша. Цо йистеьхккхай техникум. Иштта на йистеьккхар Кукулиев Виталe а, х1аьта Марзиев Хьусена — институт.

Кодзоева а ьеккхай балха воллаше а институт.

Х1аьта бригадо доахача толамех лаьца къамаьл деш управлене рабочкома председатела Рашидов Куламбена аьлар, д1аяха иттлаг1а пятилетка Никишина бригадо кхоачашйир 1979 шера иттаг1а октябре.

Установка хьалъяь йиначул т1ехьаг1а чакхбалакзар Ленина ц1ераг1ча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе цу бригадо беш хинна болх. Г1ишлонхошта юкъе эггара дикаг1а опыт йола болхлой хиларах тарра из соцайир кхы цхьаькха установка кердаьккхара г1ишлош еча. Дукха дар цига де дезаш хинна балхаш: адсорбцен ректификацен блокаш, подстанци а йолаш компрессорни, пишкаш, д1айха а шийла а хий увза насосаш, кабельни эстакада, кхыяраш.

Уж ерригаш а геттара дика хьалъяь чакхьакхар бригадо.

Бригаде ба дуккхача шерашка г1ишлош яь йоккха опыт йола а болх дика в1аш-т1ехьбаккха а хоаш бола нах. Уж ба Багаев Исраил, Хадухин Петр, Цурасва Мигга, кхыбараш. Цар дукха 1омабаьб г1ишлонхой. Уж шоай професси дукха езаш а к1оартта йовзаш а бола нах ба. Царна хов къонахчарна из езаргйолаш хьехам бе а.

Бригадо дукхаг1ча дакъе хьалъераш промышленни объекташ я. Укх т1ехххьарча хана из хиннай Грозненски аьшнабетоне конструкцеш еча завода кхоалаг1а цех капитальни тоеш. Х1анз цо болх бу Грозерча Заводской районе йоккха банин промышленни объекти хьалъеча. Миччахьа ше нийсъелча а, ц1аккха цигара д1аг1оргйоацаш санна хоза тоаю бригадо ше латта еза моттиг, дуккхача хена деш нах бахаш яр санна хиле д1аотт из.

Цу бригадерча нака шоаш хьахулийт шоашта сала1ара а быта а эша хьалаш.

Ю. ЧАХКИЕВ.

Доьзол дехьара

Социалистически мехкашкара хоамаш

КХАШТА УЖ ДИИНДУ Т1ОАДАЛ

Лархl1а бокъо а йолаш СФРЮ эггара дикаг1а дег1аьккхача юртбоахама районех ца1 лоарх1аш я Воеводина яха автономни республика. Цун 1аьрцача лаьттан т1ара к1а, хьажк1ий, шекара свеклай, тьамка, комсий лакхо хьувнъам чуккхувь. Интенсивно дег1аух хьайбаш леладир. Эггара новкъаг1а дола х1ама да укхаза каст-касте йоьаал уатташ хилар. Йоьаал эттача Дунай — Тиса — Дунай яхача канале чу г1олла кхоач х1анз кхашка уж диинду т1оадал. Хий деккача участкашкара к1н шиппа хьувкъам чуккхувь юртбоахама комбинаташ, хьаькк1ел шозза дукхаг1а, шекара свеклай ши-кхо вагон дукхаг1а йовл х1ара гектара т1ара.

Дуккхача 1илма-тохкама институташца цхьана кхы а 100 эзар гектар дола оахача лаьтта хий диллара проект оттае белабеннаб Дунай — Тиса — Дунай яхача мелиоративни система специалисташ. Даьча лоарх1амаша хьахьеккхад кердача хий диллача участкашкара юртбоахама продукци диазза дукхаг1а чуй йиш хургхилар.

А. ОСИПОВ, АПН соб. корр.
Белград.

ФРГ. Предпринимателаша беча 1отьхъама дуьхьалаь, алапеш т1атохара, къахьетама хьалаш тоадара т1ехьара х1анз а ца соцаш йола кхакхьегамхой выступленеш т1ехь-т1ехьаг1а алапеш «1едзиг па дайтара», къамин доход найсача нахьъана д1аекъара т1ехьара къовсам хиина д1аотташ латт.

СУРТА Т1А: Нюрнбергерча болхлочоа-металлиста ба доаллача плаката т1а яздаь да изи цук новкъостийн предпринимателашта хьалхашка гора отта лаьрх1а бац, шар безам ба «шоай дакъа» шоашка хьакхачийта, аха дешаш.

ТАСС фотохроника.

Из х1ама кхы хилийта йиш яц

ВАЙ НИЗ—БАРТ ХИЛАР

Масса оаг1орахьара дукха нах ух мрамора 1аькъашта к1ал Брестски крепость лоралъ 823 турпал уллача моттиге дилла йоагаш латтача ц1ерга. Нйст ца хулеш лизай ц1овнаши гирляндаши 1от1а а дехке, д1ахо болх уж, шоашта т1ехьабоаг1араштта моттиг мукъа а йоаккхаш. Укхаза ба гитлеровски Германе тийшача балхах Советски Союза дуьхьала т1ом болабьча дийнахьа дена 40 шу дизара хетадаьча Дунен халкъашта юкъерча общественноста в1ашаг1кхотаре дакъа лаца Бресте баьхкараш, советски ветеранаш, кхыча социалистически пачхьалкхекий, Малхбузен Европа мехкий, Америка В1ашаг1кхийттача Штатий викалаш.

— Ал т1ом баьб Французски Сопротивленена юкъе а волаш. — йоах Францe т1ема ветераний Ассоциаце генеральни секретаря Рене Пейре, — х1аьта тхоца цхьан т1ом беш бар пленара байдда дуккха советски кагий нах. Майра к1антий. Алексей яхаш хинна царех цхьа з1амига саг, денал дола салте. Марсель—Лион яхача автостраде гитлеровски танкашта нападени еш вийра. Николай яхаш хинна цхьаькха са новкъост дар. Т1ом сецачул т1ехьаг1а ше вахар из Мурманске юха вахар из, новкъаале а, цу хана дех х1ама дац сона цунах ховш.

Сона дика дагадоаг1а гитлеровцаша Советски Союза дуьхьала т1ом болабьо аьнна радиохь д1айхайтира. Аргда из Советски Союз т1ехь юкъеро, цу хана Франце хинна тхо дерригаш а дикка дог доха даьлар, деташ тешадир фашизм эшарах. Са ц1ерга х1ана а да советски къаьна географически карта. Цу т1а хьира т1ом мина лел. Кхьаьтта теркан т1абакхйта зуз оаха Сталинграде хинна исторически сражени. Советски б1уво цига яьккхача котало хийцар дунен шоллаг1ча т1ема лелам, иза бола чинг хилар цунах Сопротивлене болама, цу дакъе тхацига. Францe а.

— Тхо тийца дар Ц1е Эскар фашизмел котдаргхилархь, — йоах Жозеф Леклерк, «Валлони шин мукъахьа хилара Фронта» председатела. — 1941 шера 22 июне белгийски Сопротивлене болама цхьан отряде вар со. Укхаза, 40 шу хьалха эггара хьалхара бараьца гитлеровцашта духьала эттача Брестски крепосте, вайна ц1аькха а хьалхашка эттад из ди. Тхона, Малхбузен Европерча дунен шоллаг1ча т1ема ветеранашта, дилла а дагалаттаргба фашизмана духьала латаш байна 20 миллион сагах латта советски нах. Т1ема машина йохаеча хоадамбеш дола г1улакхаш дир СССР.

Тхо ч1оаг1а новкъа долаш да. — д1ахо дувц Жозеф Леклерка. — Малхбузен Европе керда американски ракетно-ядерни гера д1аниисде аьнна НАТО решени т1аэцар. Тха къамаьлаш хиннад цу хьакъехьа, масала, Дунен халкъашта юкъерча в1ашаг1кхетаре Данера баьхкача делегатаща. Американски ракетаи-м цар мехка санна Бельге а оттае лаьа ма йий. Оаха цхьа вывод йир — из ч1оаг1а кхераме да тха мехкашта а, ерригача Малхбузен Европана а. Долча бесса аьлча, Пентагоно т1еэшаш ю хьекъал ду тха территорех. Из г1ерт адам гера Европе оттаде. В1ашаг1кхийттача Штатий хургдолча. Из бувшаш нах уиззра а боахаш НАТО г1олла решени чакхьалонах т1аьхьа «советски т1ема кхерамах» дола хабараш хьайийша. Из доаца х1ама да. СССР лайнаб эггара къийнаг1а дола т1ема лел. Цунна хов, т1ом якар фуд, цудухьа лерна шийна мапара политика чакхйоахаш я я.

— Реакци ц1аьхка а ч1оаг1а хьалхьа дагайолаш я Малхбузен Европе, — йоах итальянски Духьален болама доакъашхочо Джованни Нерво. — Из вайга, фашизмана духьаларча къовсама ветеранашка массанега а кховчаш да.

Италерча реакционни организацеша, эггара хьалха «ц1еча бригадаша», террористически акцеш ю. Цар цхьаккха г1улакх а дац вай массане а сийдеш болча ц1еча бесаца. Вай из тарбу гитлеровски Германена х1аллакьеш х1ама техача Ц1еча Эскарца. Реакце бос 1аьржа ба. Уж террористаш духхьала фашисташ ба. Вай къовсам лоаттабе беза царца а ерригача дунен халкъашта юкъерча реакцеца а.

Укх Брестски крепосте дилла йоагача ц1ера б1арахьежаш, — д1ахо дувц Джованни Нерво, — сона дагаух тховшта уллув итальянски Духьален болама муг1арашта юкъе лийта советски салтий. Сона дукхабараш бовзар царех. Моттигерча бахархоша дег т1ара г1о дора пленера байддараштта. Цар уж хьулабора, герз лора, цул т1ехьаг1а партизанех д1атохар, эрсашта новкъостал дар гугадаьлча шоаш набахта бохкаргкар а талваар дергхиннар а шовшта хоштеша.

Меморналера чудоагаш цхьана мера сон В1ашаг1кхийтача Штаташкара т1ема ветеран издателя Луис Дискинн.

— Вай «т1ема ветеранаш», — йоахар цо, — кистаста в1ашаг1иеттадала деза. Вай йиш хиннай укхаза дахь дуьне т1емаца а тадан дунен т1а латтача хьалхьа а дувзаденна дуккха дешаш дувца. Бресте в1ашаг1кхетаро ц1ахьа а кхьахкьагал вай из йиш хиннарг вай низ барт хилара латташ хилар.

Андрей ПРАВОВ, АПН спец. корр.
Брест.

1илма—юрта боахама

МЕЛИОРАЦЕ ЙОККХА ПРОГРАММА

Белоруссе ушалаш йоньаеш миллионаш гектараш хула лаьтта мукъадаьккхад. Цох дукхаг1дола дакъа нарадерзадаь пайда эцаш да, х1аьта юкедисар мелиорацеи хин боахамеи Мински института специалисташа тохкаш да. Теоретически х1амаш лехарал совг1а, проектировщикашта, г1ишлонхошта, эксплуатационникашта эша рекомендацеш кийчъеш а йола мехка цу дакъа ца1 мара йоаца 1илма учреждения я из. Дерригача лаьттах кхоалаг1а дола дакъа 7,5 миллион гектар ца доаг1аш сов т1аьда долаш йола Белоруссия телха, пайдана доацаш ялла лаьтта тахкиран цох пайдане йола даьг1еваш яран йоа полигон я.

— Духхьала д1адахача шера мелиорацe Мински института 40 болх хьалха боахаме пайда эца болабаьб, — яхаш дувц директора Владислав Карловске. — 15 миллион сомал совг1а пайда баьнаб. Бакъда, хоаш мадарра, массаза а финансеи нийсса лоарх1алац 1илма разработкий результатех пайда эцаш хьахиннар. Къоастадаь да торф йоалла лаьтта тоадача тха республике 85—90 процент органически веществаш йоаккха а эггара дикаг1а долча 1аьржача лаьттага кхоача а плантацеш хьахургхилар. Цул совг1а, юрта боахаме пайда эцача процессе биологически доходеш мелиораци хьча лаьттано шерагара шу массаза доал баьцовг1ашта т1ехь - т1ехьа дукхаг1а кхача лу. Ха д1а ме йода лаьтта д1адийнар лаьг1 а ца луш дукхаг1а деб. Гектар хулача лаьттана мелиораци еш дукха х1анз д1ададе а (юкъера лаьрх1ача эзар сом), традиционни йоаца мелиоративни технологеш яро доккхача лаьтта бокккха хьувкъам хулийтаргба ха телха оттараг1а. Лаьрх1а да мелиораци еш д1адахача сомо пхи сом лургда юха хьа.

Мелиораци яьча лаьттан гектара т1ара х1авзде а 45 центнер ялат доал, из ц1анкха а хиннадац Белоруссе, х1аьта дикаг1долча боахамашна 60 центнер а йоал. Ахара аьттув боацача мелиорацe яьча лаьтта хий декхаш йола даьг1еваш хулийт, йол яккхара буц т1айсалийт. Цудухьа доаг1аш да мехка эггара дукхаг1а ушалаш йолча белоруссий хьунаш яг1ача лаьтташка х1анз республике хьакхаш я дулх даккхара хьайбаш лeладергдола керттера зона. Цу лаьтта гектара т1ара 140—160 центнер цкъа д1айийна дукхача шерашка хула буц йоал, х1аьта коартоаш — 500 центнер.

К1оаргга цамна а доаккхаш хаддаьза тренаж еш, вешта аьлча, ушалашкара хий д1адахийтара сангараш йоахаш е турбаш ехкаш лаьтта докъадича цох боала пайда биза техаб институто, хьайбаш кхоаба комплексаш хаддаьза конвейерни хьисапе моцача доакъарца 1алашдергдола система оттаьй мелиорацияьча лаьтташка. Хий соцадаьча 1амашка буц т1аяргйола а к1аьда лоабат хьахургйола а факторaш къоастаьй. Лаьттан к1алха мел хий да къоастадеш дола гидрогеологически карташ оттадьд, на къаьстта боахка лоарх1амболаш да нерда дехба доккхий боахамаш яцa 1алашдора.

Белоруссе сов дукха хий долча лаьтташка мелиораци ярах халкъа боахама лоарх1аме декхар хет тхона. Тха разработкий лаьрда т1а юкъе йоалае йолаьй лаьттешкара хинта боарамаш уттаадара йола шлюзони системаш, хий диллара йола д1а-хьа лелаю установкаш, х1аьта иштта вертикальни дренаж а — боккха низ болча насосашца лаьтташкара хий хьалъозара — бурув теха скважинаш яхара. Лаьтта т1аьда латтара боарам оттабара автоматически системаш уттаю. Цхьа ха яьлча уж ерригаш а цхьан системе в1аши юзаенна хургья мелиораци яьча деррыгача лаьтташка боарамаг1а хий лоаттадара. Дукха йола шлюзаш, суттен хий латтача 1омийн хий д1адохийташ йола на1араш хьа а йийла хий хецарга лаьттапа эшача хана, из дерригa а автоматически деш хургда.

Мелиораторaша деча балхаца 1илама зе дергдоаца г1улакхаш ду цхьан хана. Деззача хана хий д1а а дохийтаргдолаш лораду хий, долхача хиштa юкера ушалаш шоаш ма ярра ют, х1ана аьлча, хий хьа1овш йола моттигаш уж йолиндаь. Хьаеш я заповедникаш заказникаш.

Ушалаш йолча белорусски лаьтта беча балхага хьожаш а мехка цу регионера экологически баланс лораеш а я БССР 1илмай Академе 1илма совет.

1илмахоша разработкаш ярах белорусски боахамашка иттлаг1ча пятилетке 670 эзар гектар лаьтта кхаьчар цирга. Иштта кхоачаргда из цхьайтталаг1ча пятилетке а.

Григорий КОЛОБОВ, (АПН).

США. Укх шера д1ахо кхы а ч1оаг1агIа талхаш латт йоккхийча американски городий хьал. Къизача финансови кризаса бага яхай Чикаго. Мехка йоккхаг1ьерех йола из горед, бахача нах а хетачоах, сихха банкротства га йода. Брязлисни хьал эттад общественни транспорте: д1акъайлай дуккха метро, станцеш, лелаш яц автобусаш пригородни поездаш, сихха к1езигълуш латт болх беш йола моттигаш.

СУРТА Т1А: Чикаго йистерча кхьаьхетама биржера очередь. Уж нах болх д1а а кхесса бахьнахь укхаза, х1ана аьлча, царна алапи дала торо йолаш дац городера 1абалаш.

АП-ТАСС сурт.

Никъ дакъзала хилба шун!

Дахача оршот дийнахьа дукха нах бар В. И. Ленина цӀергӀча майда тӀа гулбенна. Уж бар ххоалагӀча къахьегама семестре баха кийчбенна республика лакхерча а юкъерча а дешара заведеней студентий, дешархой митинге бахкха.

Областной гӀишлошъеча отряда чубоагӀа вагирхой дӀайхача дешаща дакъал бийцар комсомола Нохч-ГӀалгӀай обкома хьалхарча секретара Г. Эльмурзаева, КПСС обкома юрта бовхама отдела заведующе С. М. Бекова, «Чеченингушплодоовощхоз» яхача аграрно-промышленни объединене генеральни директора заместитела О. Р. Исламова.

Тюменски областех, Алтайски краех гӀишлош хьалъеча, Пермски Томскии областий, бовхамашка, вай республика кхашка, сомий бешамашка Нохч-ГӀалгӀайчен вагирхоша хьинаре къахьегарг хиларах дош делар стройотрядерча Л. Саидова, С. Светличне.

Митинг чакхйоалаш стройотряда дикагӀа болча бӀухоша Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара Н. Л. Правельке дӀаделар паччахьалкхен совгӀаташ.

Сийлахь-боккхача баьчча памятника юкхе зизаш а дехка, лоххош торжественни марш а йолаш бизвача шӀи бетта хьинаре къахьега дӀа-болх вагирхой. Шоай декхар дизза кхоачашдаь шӀи бутт баьлча цӀенгахьа берзаргба уж.

СУРТА ТӀА: митинге гулбенна студентий-гӀишлой отряда бӀухой.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

УНАХЦӀЕНО ЛОРАЯРА

Ташкале «Грознефть» объедиенене мехкдаьттахошта лаьрхӀа «Старогрознефть» НГДУ ваназагӀа хьалъеш латт бӀаь сага лаьрхӀа дарбан профилактори. Из хьалъеш яр «Грознефть» объединене ремонтно-гӀишлошъяра управлени я.

Из здани цига хьалъолга цӀаьхха няйсденна хӀама дац. Цу моттиге фо бӀехдеш йола вене хӀамаш арахкувса промышленни предприятеш яц, гонахьа хоза я, гӀаргата дац. Цу а дерригие а торо лу мехкдаьттахошта ден а бус а тешшаме салаӀа моттиг вӀаштӀехьакха.

Карарча хана профилакторе гӀишлон монтажни балхаш чакхдовлаш латт, цуъ помещенешка отделочни балхаш деш да, медицински оборудовани инвентари тӀаякьаш я. Из дерригa а сихонца деш да дарбан учреждени сихагӀа болх бе йолаллийтар дукха.

Из гӀишло мехкдаьттахоша дегагӀоале лхьаш я. Из хьалъеш бараш боацаш цига даим къахьегаш хул «Старогрознефть» НГДУ мехкдаьттахой, Старогрозненски бурувдеттараш, «Грознефтегаз» мехкдаьттеи гази йовхачв управленера газовикаш, иштта кхыбараш.

Кердача профилакторе гӀо дергда мехкдаьттахой унахцӀено лорайра; балха овсарле лакхъе. Иштта аттача доаларгда путевкашца дувзаденна дешаш в.

Из гӀишло хьалъеча шоай хьинарерча къахьегамца белгалбаьннарех ба слесарь Н. И. Медведев, Е. И. Комарова хулгалду отделочникий бригада; штукатураша-маляраша Н. Я. Синягинас, С. Ж. Жабранловас, Г. И. Яшановас, З. А. Баталовас шоай деина нормаш 125 — 130 процент кхоачашъяьй массаза а.

Т. АЛЕКСЕЕВ.

«КЪИЗАЛ»

ЦХЬАККХА А ЮСТАРА МА ЛАТТА

«Нана» яхар доккха дош да, вайна массанена а ховш да тӀехье ше дийна мел йоаккхача хана наинен даьиен декхарийла йолга. ХӀана аьлча, шийбер бахьан сага дукха хало лов, къьастта а лоаман кхалсаго. Марацара къьастача берах яла евзаш моттигаш а нийслу. Бакъда, бер бахьан ловш яр хало хетта ягӀац, бераша да наьна ираз, дегарӀоа.

«Кхалсагах ваьнех доаххача дукхача дикача хӀамаща тарлуш дац наьна къизал бахьан долаш бераша тӀалатта Ӏазаь», — яхаш язду «Сердало» газета тӀа 19 феврале кепатеха араяьнача «Къизал» яхача материала тӀа МагӀалбияга города халкъа судахочо Б. Оздоева Арцигова Баматгире Розийх лаьца.

Розас дика ихетадеш хинадац шийдеихараш, е кхетаде безам а хиндабац цун уж. ТӀаккха мичахьа хинаб гаргара нах, хьалхарча даькъе берий да?

«Судебно - медицински экспертизо лаьча заключенех гуш дар, цӀаккха а кер бизалща хӀама ца юаш лелариг!а йиiг моцалла ениаяга», — йоах цу статья тӀа. Моцала саг цхьан дийнахьа, е шиъ дийнахьа хӀама ца ярах лергвац, тӀаккха из бераша меца долаш тоъал ха яккхара белгало я. Розайх сага сибатера аькха ца аьлча ала хӀама дац. Статья ешаш цу моттиге кхаьчача дегӀа зулам бод, цӀаккха я сагаца ца хиначa бесса дег тӀара гоамлу уж санна дола хӀамаш лелаераш. Нана меттел, цхьаккха а дог чудоалла сиг ниттъна къиаз хилар тамаш я.

«Арцигова бехке хилар бакъду судебни заседание хиначa къамаьлаша. Цхьабакъда, судо марагахьара тоъал материални новкъостал ца хиина хилари цун дош суде дувца духхьашха отталь хилари теркал а даь, вабахта йоаллаергйоацаш йича мегарг йолаш лаьрхӀар Арциговайна суд», — яхаш язду Оздоева.

Марагара хайра новкъостал хӀана хиннадац? Мичахьа хиннав цу хана берий да Э. Ю. Чапанов? Дукхача нахa ха а ховш шийбераш моцалла довш латташ лун хӀана хайнадац царех фу хул? Сесагацара къьастача мукъавоалий-теш саг даь декхарех?..

Цхьа Роза хинна Ӏац барх! бутт баьннача цу зӀамигача Мадинай вахар юкъахдаларе бехке, Чапанов а ва из санна бехке.

Розайна алапех 15 процент текхаргдолаш суд яьй, хӀаьта дахьа-м хӀама а даьдац мотт сона. Иазал мара кер чу дог доацача цу шинена а хӀанзле йиiг йиiгъенна хургья. ТӀаккха веинар-м саг ма вий цар бехкагӀа. Сона хетачох, Розайна мара новкъостал ца дарах тӀера боаккхаш бола бехк цун мара дӀатӀабилла безаш ба-кх.

Арциговайи Чапановеи мара ца лелдеш дац уж санна доли гӀулакхаш. Уж вайна юкъе дукха а нийслу, бераш довш ца нийсло а, алименташ ца текхаш, берашка ца хьожаш, е нана бераш дӀахайсе дӀайодеш.

Берий фу бехк ба, цар къадеший бокххийбараша шоаш та юкъерча гоамала цар ираз доадеш хилча?

Дагь бер хилалца шоаш вӀашик тарлургба е тарлургбац ца ховш ма дика лийнаб вай лакхехьа бувцаш бараш.

Юридически бокъонегӀа мари сесага царна ца лоашшехьа а низегӀа цхьона доахаде йиш яц. Бакъда, шоашта ха-м мегаргда бокххийчарна шоай берий ираз шоаш доаделга, вӀаши цар сатехача дӀадаргдолча гӀулакха хийла вӀашагӀа къаст нах, цу хана цар вӀалла а уйла юц тӀехьа тӀахургдолчун, цига оарцагӀа бовла беза гаргара бараш а бовзараш а.

ТӀаккха къастанзе ца Ӏеш вӀашагӀа къаьстача, хӀаране шийдеккар кхетадича бакъахьа да. Вай дувцача берий да Чапанов наст-наста ве а воагӀаш шийберашка фу хьал да, уж йиаь дa яаьа да тьийжоаларе, царна эша гӀо даьдаларе, хиннар ца хилв мегар.

Дерригa а гонахьа мел долa дикадар деза уж Ӏомабе безача хана, эгаре чӀоагӀагӀа цар сакхетамо хӀама дӀаэцача хана дукеи чу эгира хьамсарагӀа волча шин сага гара — наьнагарен даьгарен царна иштта къизал бӀаргайча фу дужаргда берий ховхача дегашка, мишта хургда цар вахар цул тӀехьагӀа? Цунна уйла яьйий-теш е Чапанова а, е Арциговас а.

Из санна долчун уйла йича бакъахьа я массаболча даьша а нуовона а цу дезале хиннар ца хилийта.

Х. АУШЕВА,
иши бера нана.

Наьна декхар диццденна...

ХӀара шера тоалуш, ховлуш доагӀача советски наьнай вахаре дика йоакхо еш я беращ дола нана. Шийх доккха беркат доалаш я вай мехка класаг. МаӀача наха нийса къахьег цо производстве, юрта боахаме. Иштта дукха къахьег цо цӀагӀа а, шийдезал хьалкхебеш. Кхалсага дерригa ираз, цун дегагӀоа — бераш да. Хьаьта берий а эггара сийрдагӀа, хьамсарагӀа йола уйлаш наьнаца ювзаенна я. ГӀадвахарах, хало тӀаккхачаргӀа, эггара хьалха на дувц беро наьнага. Наьна хӀаьда дог кийча а да эшшача минуте гӀо де, хьаста.

Наниен берашкен юкъе хила безаш бола ӀлаӀха бувзам цӀаккха а хургбац Арциговай шийберашца.

Ше вахар дела, шийхьамсара, деза хила дезаш дола бераш Ӏо а кхуьсаш, селла къиза наьна декхар кхоачаш диш лийнача цун цхьаккха а бокъо хила йиш а яц «нана» аха эггара езагӀа, эггара хьамсарагӀа йола цӀи лелае. ХӀана аьлча, Нана. Даьхе яха дешаш деза долаш, уж бахьан вахар дӀалургдолаш вайх хӀаравар волаиды.

Статья Ӏоешаш, Арциговас леладаьчун сурт духьала эттача хетйлу: наьна дог чудоалаш хинна а дий теш Розай кер чу, аьле!

Вай советски наьха вахара хьисапаца тарлургдоацаш, кхалнаьха сий доадеш гӀуллакх да Арциговас хьахьекхар. Цхьаккха бокъо яц цун ше даьдар аьина берий вахар кагде. Берий берал хила деза. Бехктоххеме а лаьш, ноагӀаш йола ихеа е еа вай общество Арцигова санна болча нуовонта а.

Нийсса, хоадамболаш сонам баьб халкъа судо; Арциговa, наьна бокъонех нийса яьккхай.

Ше дьчох дехке из аланза йолга, берех шо ярарах из хала хеташ йоацилга хьахьокхаш да цо тӀехьагӀа леладу гӀулакхаш а.

Цхьаккха а бокъо хила йиш яц цу тайпарча кхалнаьха «Нана» яха цӀе лелае.

Р. ГАНТЕМИРОВА,
Ф. АНСАРОВА,
Х. ХАДЖИЕВА,
Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совета телевиденеи радиовещани комитета болхлой.

Хьа хиннаеций нана?

«Къизал» яхача статья тӀа дувцар вайнахьа кхалсагах, кагийча кхаь бера нана Арцигова Роза наьна бокъонех яккхарах да.

Фуд пул халагӀа? Сона хетаргахьа цунца нийсде мегаргдолаш цхьаккха дош а цхьаккха хӀама а дац.

Нана! Ма доккха дош да на кхетаде ховча сага, цуи хам баь варгвий-теш укх дуне тӀа мел ваха? Вай хьалкхувшйола тӀехье а вай воай дезал а мишта кхебу аьлча, нана яха дош, цун маӀеи кӀоарга маӀан долаш, цуи хамбе ховш хила кхебу. ТӀаккха Розай бераша мишта кхетаде деза селлере вайна массанена хьамсара дола дош?

Нана! мишта лархӀа еза цар шоаш нана дӀахойодача хана? Сога хьаттача цхьаккха тайпара ларх!а йоагӀаш яц из санна лела нана.

Хатта безам боагӀа Роза мо йолча наьнага. Хьа ярий, Роза, нана, хьона тараярий яз? Хетаргахьа хинвалле тамаш я вай заман а е хьалха дӀаяхача заман а.

Вай партеи правительствай мел йоакхо ю берен наьнен, цар унахцӀено лорайра, мел хьалаш да вай мехка цунах лаьца, вӀаштӀехьдаьха? Дувца, йиш йоацаш дукха да. Селла лоргагӀа яьнна хьовзасаацар Роза. Оалаш ма дий, сатехача салхечох эпсар хиннав. Уж дешаш дага а долаш Розас шийбераша доал даь деларе цун сий лакха латтаргдар наха хьалхашка а шийдезала хьалхашка а. ДӀахойодача хана аттагӀа хургдар цунна яха а лела а.

Арцигова бехке хилар бакъду судо а. Цунна доагӀаш а нийсе а таӀазар даьрг лоархӀ аз а иштта кхьуа нохоша а.

Л. МУЦОЛЬГОВА,
Нохч - ГӀалгӀай книжни издательства корректор.

ШОАЙ КХОАНЕ ДАЬКЪАЗА ЙОАХА НАХ

Дукха нах ба вай мехка, дукха ба ноаной а. ХӀаьта массаза а, дукхагӀа йолча хана цхьацца бахьанца дайноаной къастача хана къовсам хул царна юкъе ше-шийга бераш дита яхаш, из бераш цхьаьне шоллаенчунга ца дуташ дукха шоашта юкъе, гонахьарча наха, гаргарчарна, бовзачарна, безачарна юкъе цабезам уттабу, цатоам юкъебоалабу.

Хийла ваб а йоаеш, дуачунца, молачунца чам а боацаш, бераштa даар хуладалар, тӀадувха хуладалар, наьха берел вогӀа вахар ма хуладалар цар кхаш лел дукхагӀа бола дайи ноанойи. Бераш диза, дийха хилча — из шоай ираз а лоархӀаш. Шоай са дӀадала кийча ба ноаной шоай берий пӀелт лаза ца балийта. Сона дика хов из, са а да ши бер. ХӀаьта Арцигова Роза цуморча наьнех яц, из тара я ловза арадаьннача, тувсалуш лелача баскилга. Балхара чухкачачлаца бераш дагадоахнаш, хӀанз фу деш ба-хьостӀ уж аьнна хеташ, хийла балха ка ца йоалаш нийслу са гӀулакх.

Тхоца балха болаш а, балха боацаш а дукха нах ба наьха бер леладе, царна эша гӀо-новкъостал де кийча бола нах. Берий нана елча, цу берашта тӀа а яле, уж бераш а кхоабаш вгӀаш хул цхьайола кхалсаг, шийдараш санна дог лазаш парга хьожаш а уж кхедеш а.

Кхы мел дар дӀадаьлча а, нана декхарийла ма йий Даьхен бизза бола къонгаш мехкарий — граждинаш а патриоташ а хьалкхебе. Из дийцденнад Розайна. Роза йоацаш а вайна юкъе маг-магахьа нийслу уж тайпа нах. Фу аргда царех, цар шоаш даькъазайоахк шоай кхоане ца аьлча?

Л. ГОНГОВА,
г. Назрана № 2 йолча юкъерча школа кхетама балха завуч.

ХЬАЛХАРА ГӀА

Ахильгов Микаьила стихай сборниках лаьца

Дукха ха йоацаш Нохч-ГӀалгӀай книжни издательстве кепатеха арадаьннад къоначa поэта Ахильгов Микаьила «Ахкан бийса» яха стихай сборник. ХӀара керда книжка арадаьлча поэзи езараш а, езараш а сатувс цу книжка тӀара хӀанзалца ца язза хоза уйлаш йоаза, хӀанзалца шоашта довзаш хиннар поэта бӀаргашца бӀаргаго.

Поэзе керттера декхар да — хозал хьахоллар, ен ача сага салоӀам бар е вахарах хӀанзалца ца хиина уйла сомаяккхар. Шийчулоацамга диллача сборник доккха деце а, цун чуйоагӀача стихашна наха тоам берг хиларах шеко яц. Даьхенах, Ӏаламах, наха юкъерча гӀулакхех, безамах язъяь я уж. Укх лаьтта сага мел леладу гӀулакхаш, Ӏалам, нах дувзаденна да вахарца. Цулуъа вахарцара бувзам — из поэзе ниа ба. ХӀаьта а вахарца бувзам а болаш, наха салоӀам бергболаца е дог тохадолийтаргдоаца стихаш дукха яьяе йиш я. Поэта ха деза наха гуш йоаца хозал хьа а леха из царна дӀаяла. Из дика кхетаду дьнна хет сона Ахильгов Микаьила. Дега тоам беш, юха-юха деша дог доагӀаш да къоначa поэта Даьхенна летталь мутӀараш:

Деначa нускалга чокхи
саина.
Хьога хьа Ӏалам хоза тоъ.
Даьхе, сона хьа илли
хиина
Укх дуней тӀа воха лов.

Даьхе... ХӀара поэто хӀана ладаьдаш аьнна, дукха ладаьд цох. Цулуъа атта дац цох шийдош ала, керддадар лаха кхыча поэта таралестаргвоацаш. Из Ахильгова карагӀдаьннал аьина хет, хӀана аьлча, цун оаз къовстадургйолаш я кхыча оалашта юкъе, шийда цун сурт-сибатам а.

Таханара вай заман турпал — балха саг ва. ТӀаккха поэта керттера декхар да шийзаманхочун сурт - сибат хьахоллар. Поэта дика кхетаду сага сийле, ираз къахьегамца долга, цо хоаделга сага вахар. Царех я «Яхь довла вай». «Са балха Ӏуйреш» яха стихотвореиаш. Ловцача бӀь мутӀерца белгалдаьхад Ахильгова хьинарехеи мехкалахи хьадоалаш дола дика, во:

ХӀама ца дечун
Ди дӀаьха да,
ХӀама дечоа
Вахар а лоаца да.

МоллагӀа даь а хӀама хьа ца дечун вахар чамза долга хьагойт цу мутӀараш. Цулуъа вахара гӀоавла сайна тӀахьех цо шийхинара бараш къахьегама.

Ахильгова сборник дешачун дукха дагадоахаргда шийхьамсарча Даьхенах, наьха бӀовхалах, Ӏомаергва ӀалӀама хозал дикагӀа зе, сомайоахаргъа безамах йола хоза уйлаш.

Сборника тӀа да велаоалар а, уйлане вахар а.

ХӀара сага вахарца везагӀа хетача, дукхагӀа везача сагах а вала. Цунца дувзаду вай хоагӀа, сийрдагӀа, беркатех а мел дар. Цулуъа сел ноаной дукхагӀа вайца бахиш хилар, бакъда, шераш сиецац. Поэта шийн «Шераша» яхача стихотвореие тӀа дехар нана къа ца ер, из массаза къона йолаш бӀаргаго лов цунна.

Из хӀара сага хетаргдола хӀама да. ТӀаккха ше язъедд йола произведенеш цахьа дог ховш лаьар лоархӀамболаш де. Цунна хьакул поэзи ешараштеи из Ӏокхъераштеи юкъера бувзам.

ДӀайхача, дег тӀара доагӀача дешашца язду Микаьила безамах. Цо хестабу цӀена безам. Безам болча бӀеха, во уйла хила йиш яц. Вахаоцара гӀоагӀа йола ха, зиза теха латта боалаш, седкъий, малх — сийрдагӀа мел дар, безамца дувзаду поэта:

Боало кӀажараш
Ӏохийцай,
КӀажараш хьогара
нийцай цо
Сигала седкъий
Лепадьянад.
Седкъий хьа
БӀаргех хьадаьннад.

Сборника дикача оагӀонашта нийса белгалдаха деза къоачамболараш а. Ритмически оагӀо дика вӀаштӀехьъяланза я. Из бахьан ловадь дешаш нийслу цхьаца йолча стихотворенешка. Царех я «Ӏуйранера малх», «Гуйре».

«Ахкан бийса» яха сборник къоначa поэта хьалхара гӀа ба поэзе вовкъа.

Ала дог доагӀа: «Аьттув балба хьа, Микаьила, цу халача новкъа!»

С. АРЧАКОВ.

Керда обрядаш вахаре

ЗАМАНО ИШТТА ЙОАХ

Шаьла районa ЗАГС-а, райисполкома культура отдела, культура ЦӀен болхлой гӀерт керда обрядаш дукхагӀа дӀайоарие, вахара юкъейаьа. Укх шера 48 торжественни регистраци яьй. Иштта регистраци йир ВЛКСМ райкома шолагӀча секретара Атуев Салманеи Шаьларча № 5 йолча юкъерча школа хьехархочо Тембулатова Саиитаси, КПСС райкома инструктора Арсаев Сурхоси Шаьларча аптека болхлочо Лечиева Резедаси, Шаьларча районни больница лоро Баудинов Аюбеи Муслимова Лаласи, кхычар а.

Наькха дегашка дуц ца луш латт Сийлахь-боккхача Даймехка тӀема юкъе дакъалоацаш хинараша дувцараш. Иштта вӀашагӀкхийттача тӀема ветеранаша Канаваев Шепе, Абумуслимов Абурашида, Мачигов Супьяна, Байбатыров Мохьмада, Гайсурнаев Сайт-Мохьмада, Мусаев Аюба, Межидов Мовлде гулбеннараштa дийцар шоаш а шоай новкъостиша а тӀем тӀа даь гӀулакхаш.

Советски Эсаре гӀулакх де болхараш накъабоах культура ЦӀеношка. Цига вӀашагӀкхет тӀема ветеранаш, Грозненски гарнизонера бӀухой. Цар къамаьлаш ду эсаре болхача кагийча нахата, Даьха еза а лоре а кийча хила везарах дувц.

Шаьла бахача наьха вахаре доккха хӀама а хинна дӀаэтар культура районни ЦӀагӀа халкъа филармони хьаеллар. Массехк шу ха цига художественни самодеятельноста коллективаш болх беш йола. Цига дегӀайоагӀа халкъа творчество. Из хӀана республике дикагӀъяр а хинна дӀаэттай.

Укх тӀехьарча хана кхашкеи фермашкеи дукхагӀа хул культура учреждений болхлой. Цар тайп-тайпарча темаех йола беседаш ю кхашкеи фермашкеи балха бохкараштa, керда газеташ, журналаш деш, стендаш кийчъю, «Молния» яха къахьегама листовкаш арадеш, концерташ уттаду.

М. ЭПЕНДИЕВ.

КЕРДА ВОЛГОГРАДСКИ ТРАКТОР

Волгоградски тракторни заводе серийни арахеца кийчъяьй заводa конструкторски бюрос кийчъяь лаьтта оаха керда трактор.

— Карарча пятилеткагӀа, — йоах «Волгоградски тракторни завод» яхача производственни объединене генеральни директора Баландин Владимира, — предприятена реконструкци е а керда тракторaш арахецалга карадерзаде а лаьрхӀад. Из деш да юрта боахам технически кхы тӀа Ӏалашбеча дӀахо тоадара, техника овсарле лакхъяра, юрташка дӀаухийтача машинашкеи оборудованешкеи дукхагӀча хаe а тешаме а болх байтилга дӀахо тоадара хьакъехьарча КПСС XXVI съезда решенешка хьежжа. Реконструкци яро торо хулийтаргья овсарле дикка лакхъе, эггара кердагӀа йола станокаши автоматически линеши технологически процессаша юкъейоалаяра чотагӀа болхлой къахьегама хьалаш тоаде. Цу кердача технико хӀанз йолаш йолча оборудованех ах гаргга яр хувцаргья.

Керда трактор кхашка тохкамаш даь чакхъяьпиай. Механизатораша яхачох из лелае дикка аттагӀа да. 170 низ болча машина дика хӀамаш цул хьалхагӀа хиначa моделал дукхагӀа да. Гидротрансформатора новкъосталца, автоматически хувцалуш йолча двигатела балха режимо цун низалах пайда эцара коэффициент лакхагӀа хулийт. КӀезига арахьа эза йолча цун кабина чура дика бӀаргагу гусеница. Цецухьа механизатор наст-наста корагӀа арахьежа харшашка бӀаргдехка ца безаш мукъавоалийт. Кабина герметизированни я — машина таташ а дом а чубалац. ХӀаьта лаьрхӀача установкас чура фо цӀенду, аьхки шел а деш, Ӏай дӀоах а деш.

Иттаи шерашка лаьтта леладерий тешаме гӀоча йолаш хьайоагӀа волгоградски трактор. Толаме болх беш я из мехка къулбаседа а, къулбехьеи а районашка ушалаш йолча моттигашка, лоаман босенашка. Дика йовзаш а из машина дунен рынке а. Волгоградски завода тракторaш экспортагӀа дӀаухийт 37 мехка.

Борис ПОПОВ,
АПН корреспондент.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

I ПРОГРАММА
9 ИЮЛЬ

8.00 — «Ха».
8.40 — Ӏуйранара гимнастика.
9.05 — «Вахара таха» яха телевизиони дукхасерийни художественни фильм. Хьалхара сери.
10.10 — «Илли сагоца дуc».
10.35 — Телевизиони документальни фильмай программа.
11.35 — Кердадараш.
14.00 — Кердадараш.
14.50 — «Хьа къахьегаш — хьа дийлае». Кинопрограмма.
15.35 — ДӀалоха дуний хьокъаш та юкъерча конкурсай лауреата А. Корсакова.
15.50 — Н. Некрасов. «Эрсий кхалнах».
16.20 — «Доброе утро» яхача телевизиони художественни фильма премьера.
17.25 — «Вахача кошчун — юкъара бешка». XI-ча пятилетках бакъоной гӀулакхаш дара сфера вагӀаран.
17.55 — Монголе Халкъа революци котъяьнни 60 шу дизарга. «Экрано доттагӀий гулбу». СССР — МНР.
18.45 — «Тахан дуней тӀа».
19.00 — СССР халкъа халхарой паччахьалкхен академически ансамбла выступлени.
19.25 — «ДоттагӀал» яха телевизиони журнал.
19.35 — «Вахара таха» яхача телевизиони дукхасерийни художественни фильма премьера. ШолагӀа сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — СССР халкъа артиста Ю. Гуляева а Центральни телевиденеи Еррагсоюзни радиои эрсий халкъа инструментий академически оркестра а концерт.
22.40 — «Тахан дуней тӀа».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — «[illegible]!».
9.15 — «Къахьегаш вай сийлаи гӀулакх да». Советски художникий творчествацара къахьегама тема.
9.45 — «Самукъане стартеш».
10.30 — «М. Шолохова творчества оагӀонаш». Фильм-концерт.
10.45 — «Фу а мишта а Ӏомаду ПТУ».
11.25 — Узбекски ССР балета къонача артистий концерт.
11.50 — «Великое противостояние» яха телевизиони художественни фильм. Хьалхара сери.
12.55 — Владимир Ильич Ленина цӀергӀча Московски паччахьалкхен педагогически институтa студенташ Д. Б. Кабалевскийца вӀашагӀкхетар.
14.00 — Ӏилман-популярни фильмай программа.
14.40 — «Горизонт».
18.00 — Хьайбаш лелдаре керттера теркам тӀабахийта. «Черкесский помощникгӀа».
18.10 — «Нохч-ГӀалгӀайчу гӀолла».
18.30 — «Бран болаш продукци арахецара икъ дӀакъоаларгба вай!».
18.50 — Киножурнал.
19.00 — Укх шера вахт. «КӀимарс сихбенна дениен» (нохчий меттала).
19.30 — КӀи-Марса туролаш, шоана! Концерт.
20.00 — «Бийса дакъзал хийла шун, бераш!».
20.15 — Сезона керттера старт дӀайоалаллалтеха хьалта легкоатлетни.
20.45 — «Халкъа ашараш».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Домо фатима» яха телевизиони художественни фильм.

I ПРОГРАММА
10 ИЮЛЬ

8.00 — «Ха».
8.40 — Ӏуйранара гимнастика.
9.05 — «Вахара таха» яха телевизиони дукхасерийни художественни фильм. ШолагӀа сери.
10.10 — «БӀаргагуйдар — тоша хиладар».
11.10 — ДӀалоха «Ансамб-67» яхача вокально-инструментальни ансамбле.
11.25 — Кердадараш.
14.00 — Кердадараш.
14.30 — Монголе Халкъа революци котъяьнни 60 шу дизарга. «Монголе лакха сигале» яха документальни фильм.
15.45 — Т. Хренников. Хьалхара симфони.
16.10 — «Шахматаш школа».
16.40 — «Бауманцаш» яха телевизиони очерк.
17.20 — «ДӀахьалла долае, кӀаьнкаш!».
18.00 — «Халкъа творчество» яха телевизиони обозрени.
18.30 — «КӀира сурта [illegible]».
18.45 — «Тахан дуней тӀа».
19.00 — Японе милитаристаш уйла гӀоттае гӀертача империалистически паччахьалкхений политика агрессивни чулоацама таькъехьа дола «ДӀадахачуннеи хургдолчуннеи юкъе» яха телевизиони документальни фильм.
19.35 — «Вахара таха» яха телевизиони дукхасерийни художественни фильма премьера. КхоалагӀа сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — Городе Зелена Гура хиннача советски илле фестивала доладьаннлой концерт (Польски Халкъа Республика).
22.35 — «Тахан дуней тӀа».
22.50 — Йӣгача атлетиках йоал дуней халкъашта юкъера матч. СССР вӀашагӀтеха команда — США вӀашагӀтеха команда. Ленинградера передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — Документальни фильмай программа.
9.30 — «Звездочет». Телевизиони журнал.
10.15 — «Иналш юха цкха» яха мультфильм.
11.30 — Советски иллей концерт.
11.55 — «Великое противостояние» яха телевизиони художественни фильм. ШолагӀа сери.
13.00 — Спортивни класс.
13.30 — А. Брукнер. № 4 йола симфони. (Романтически).
14.40 — Иолзоновова Вс. Вишневскийна легкаль «Из са дега чу дар» яха телевизиони художественни фильм-монографи.
17.35 — «Моттигерча хи Ӏамарий кхоачамаш» (нохчий меттала).
17.50 — «Дезала деза де» яха Ӏилман - популярни фильм.
18.00 — «Нохч-ГӀалгӀайчу гӀолла».
18.20 — Киножурнал.
18.30 — Нохч-ГӀалгӀайча — концерт бола нохк. «Кердача майдашка».
19.00 — «Дай-ноаной, шоана!» (нохчий меттала).
19.30 — Коллективера шерални хьал. Экспериментальни - механически завод.
20.00 — «Бийса дакъзал хийла шун, бераш!».
20.15 — «Нохзам, йола ашараш». Театр, телевидение, кино ашараш.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Аьл тӀа цӀаза» яха телевизиони художественни фильм. Хьалхара а шолагӀа а сериш.

РАДИО

9 ИЮЛЬ

6.40 — Хьайбаш лелдаре къахьегашта теркам тӀалоаттайе. «Шура йоаккхаргa лакхдара тӀехьа» (гӀалгӀай меттала).
6.55 — Музыкальни антракт.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
7.50 — Хоамаш.
8.13 — Передачий программа (эрсий, гӀалгӀай меттала).
8.25 — Хьалхара ашараш (гӀалгӀай меттала).
8.40 — «ЦхьагӀо йолча дезале» яха радиоминутка (нохчий меттала).
9.15 — «Коммунистий авангарда роль» (нохчий меттала).
9.30 — Б. Мокроусова иллей темашна бола фантази (эрсий меттала).
9.45 — «Мишта кхоачаду Социалистически декхараш?» (нохчий меттала).
17.15 — Передачий программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
17.16 — ХӀирий халкъа-турпала иллеш (эрсий меттала).
17.25 — «Интернационализм — вай вахара закон да». Беседа (гӀалгӀай меттала).
17.50 — «Ден темагӀа» (эрсий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).
18.30 — Ашараш (гӀалгӀай меттала).
18.40 — «Дага хоалараш» (гӀалгӀай меттала).

УКВ

18.00 — «Чехов а Чайковский а» — музыкальни очерк.
18.55 — Инструментальни ашараш.
19.04 — М. Мусаев. «Цхьан юрта» яхача спектакла монтаж (нохчий меттала).
20.34 — Нохч-ГӀалгӀай ашарий концерт.

10 ИЮЛЬ

6.40 — «Юрта Ӏуйре» (эрсий меттала).
7.15 — Республикански газетий обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.13 — Передачий программа (эрсий, гӀалгӀай меттала).
8.25 — «Советски вахар» яха радиожурнал (эрсий меттала).
8.45 — Халкъа ашараш (нохчий меттала).
9.15 — КПСС XXVI съезда сецамаш кхоачашдергхьа: «Пятилетка — болхлочоа а, болхлоче — пятилеткана» (гӀалгӀай меттала).
9.30 — «Илли-вай хьа да». Корреспонданташ (нохчий меттала).
9.45 — «ДоттагӀий воллам» (эрсий меттала).
17.15 — Передачий программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
17.16 — «Коммунист — яха цӀи» (гӀалгӀай меттала).
17.31 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (нохчий меттала).
17.51 — Ашараш (гӀалгӀай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).
18.30 — Ашараш (гӀалгӀай меттала).
18.40 — «ЦӀе сийгаш» (гӀалгӀай меттала).

УКВ

18.06 — «Халкъа хьекъаль а эрсий илли а» яха передача.
18.29 — Моттигерча композиторий иллеш.
19.20 — Иллеш доах Айдамировас.
19.57 — «Хьаьхувлал, бийи» яха музыкальни передача.
20.21 — «Ашараш а дог-уйла а» яха концерт.

Хаоттам

Тахан республике гӀоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3—8 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 28—33, Грозне 31—33 градус йӀовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш йолаш, юкъ-юкъе догӀа а делхаш, тайп-тайпарча оагӀонашкахьари секунде 3—7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилеи фегара температура буйсана 14—19, дийнахьа 25—30 градус йӀовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктоххама секретара — 9-24-00; отделий: партий вахара — 9-24-04; промышленностех транспортех — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кисьмой — 9-24-07; корректорсе — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттен деношка

СФ05218. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2612.